

บทที่ 2

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาความต้องการการนิเทศการสอนของครูผู้สอนวิชาชีพประเภทวิชาศิลปหัตถกรรม ในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา จึงได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ซึ่งรวบรวมไว้ตามลำดับดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา
 - การนิเทศการศึกษา
 - การนิเทศการสอน
 - ความหมายของการนิเทศการสอน
 - จุดมุ่งหมายของการนิเทศการสอน
 - กิจกรรมการนิเทศการสอน
2. การจัดการอาชีวศึกษา
 - การจัดการศึกษาวิชาชีพ กรมอาชีวศึกษา
 - การจัดการศึกษาประเภทวิชาศิลปหัตถกรรม
 - ลักษณะงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา
 - หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมอาชีวศึกษา
 - จุดมุ่งหมายของงานนิเทศการศึกษา กรมอาชีวศึกษา
 - หน้าที่ของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมอาชีวศึกษา
3. ความต้องการจำเป็นของการนิเทศการสอน
 - ความจำเป็นในการจัดการนิเทศการสอนของสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา
 - การนิเทศการสอนที่ครูผู้สอนวิชาชีพประเภทศิลปหัตถกรรมควรได้รับ
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษา

ความหมายของการนิเทศการศึกษาไม่มีข้อจำกัดตายตัวแน่นอน ขึ้นอยู่กับวิวัฒนาการของการศึกษา จุดมุ่งหมายและแนวทางการจัดการศึกษา แนวความคิดในการจัดการนิเทศศึกษานั้น เป็นเรื่องที่มีขอบเขตกว้างขวางมาก จึงเป็นการยากที่จะหาข้อจำกัดความที่ชัดเจนลงไปได้นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของ "การนิเทศการศึกษา" ตามแนวความคิดของแต่ละท่าน โดยมีแนวความคิดที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งสามารถประมวลความคิดได้ ดังนี้

อดัมส์ และ ดิคกี้ (Adams and Dickey, 1953 : 3) กล่าวว่า "การนิเทศการศึกษาเป็นบริการเกี่ยวกับการสอนและการปรับปรุงการสอน เป็นการสร้างสรรค์และให้อิสระแก่ครู ในการปฏิบัติงาน โดยมีการวางแผนในการปรับปรุงการสอนไว้เป็นอย่างดี"

บริกส์ และ จัสท์แมน (Briggs and Justman, 1954 : 4) ได้ให้ความหมายไว้ว่า "การนิเทศการศึกษาคือ การประสานงานของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เพื่อกระตุ้นและชี้แนะแนวทางให้ครูมีความเจริญงอกงามในอาชีพ"

สเปียร์ส (Spears, 1967 : 16) กล่าวว่า " การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการปรับปรุงการเรียนการสอนของครู โดยการทำงานร่วมกันของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ช่วยกระตุ้นความเจริญก้าวหน้าของครู โดยมีจุดมุ่งหมายให้ครูได้ช่วยเหลือตนเอง"

กู๊ด (Good, 1973 : 374) กล่าวถึงการนิเทศการศึกษาว่า หมายถึง "ความพยายามของผู้ที่ได้รับมอบหมาย ให้ทำหน้าที่เป็นผู้แนะนำครูให้สามารถปรับปรุงการสอนของตนให้ดีขึ้นโดยช่วยให้เกิดความเจริญงอกงามในด้านวิชาชีพ ช่วยพัฒนาครู ช่วยในการคัดเลือกและปรับปรุงวัตถุประสงค์ของการศึกษา วัสดุอุปกรณ์การสอน วิธีการสอน ตลอดจนการประเมินผลการเรียนการสอน"

ไวลส์ (Wiles, 1975 : 6) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาว่า "การนิเทศการศึกษาคือ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การวางแผนร่วมกัน ปรึกษาหารือกัน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น"

แฮร์ริส (Harris, 1985 : 19) ได้กล่าวว่า "การนิเทศการศึกษาคือ สิ่งที่ถูกคาดการณ์ของโรงเรียนจัดกระทำต่อบุคคล หรือสิ่งของ เพื่อจุดมุ่งหมายที่จะคงไว้หรือเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานของโรงเรียน ในทางที่จะส่งผลต่อกระบวนการเรียนการสอนซึ่งเป็นผลดีต่อผู้เรียน"

สาย ภาณุรัตน์ (2511 : 11) กล่าวว่า "การนิเทศการศึกษา คือ ความพยายามที่จะช่วยส่งเสริมให้การศึกษามีคุณภาพทั้งด้านการเรียนการสอน"

ชาญชัย อาจินสมอาจารย์ (2529 : 8) กล่าวว่า "การนิเทศการศึกษา คือกระบวนการสร้างสรรค์ที่ไม่หยุดนิ่งในการให้คำแนะนำ และการชี้ช่องทางในลักษณะที่เป็นกันเองแก่ครู และนักเรียน เพื่อการปรับปรุงตัวของเขา (ครูและนักเรียน) ตลอดจนสภาพการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษาที่พึงประสงค์"

วิจิตร วรุตบางกูร และคณะ (2519 : 1) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาว่า "การนิเทศการศึกษาคือ การปรับปรุงคุณภาพการศึกษา หัวใจของความสำเร็จในการปรับปรุงคุณภาพของการศึกษาอยู่ที่คุณภาพของการสอนและวิธีสอน ซึ่งจะต้องปรับปรุงโดยใช้กระบวนการวิธีการและเทคนิคเฉพาะอย่าง"

ซารี มณีศรี (2523 : 20) กล่าวว่า "การนิเทศการศึกษา หมายถึง แผนงานที่จัดขึ้นเพื่อจะปรับปรุงการเรียนการสอน การนิเทศการศึกษาเป็นการบริการทางด้านวิชาการให้แก่ครู โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญอยู่ที่การปรับปรุงส่งเสริมการเรียนการสอนให้ดีขึ้น"

กัญญา สาธ (2523 : 53-54) ได้กล่าวไว้ว่า "การนิเทศการศึกษา หมายถึง ความพยายามของศึกษานิเทศก์ หรือผู้บริหารในการให้คำแนะนำปรึกษาแก่ครู อาจารย์และเจ้าหน้าที่ทางการศึกษา ให้สามารถทำงานในหน้าที่ให้ดีขึ้น และบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย"

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2524 : 218) กล่าวว่า "การนิเทศการศึกษา คือ ความพยายามของผู้เชี่ยวชาญที่จะช่วยพัฒนาผู้ที่ทำหน้าที่ให้การศึกษาคือปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ และให้ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายแก่ผู้เรียน"

ยง วัชชวิสดุ (2524 : 2) ได้สรุปว่า "การนิเทศการศึกษา คือ กระบวนการทางวิชาการ ช่วยส่งเสริมให้การจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาของชาติอย่างมีประสิทธิภาพ"

บรรเทา กิตติศักดิ์ (2526 : 234) กล่าวว่า "การนิเทศการศึกษา คือการปรับปรุงการสอน เพื่อให้เกิดผลดีแก่นักเรียน โดยเน้นถึงนโยบายของการศึกษา จุดประสงค์ หลักสูตร

วิธีการสอน การใช้สื่อการสอน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ปัญหา ตลอดจนบทบาทของครูและความร่วมมือของคณะครู"

กมล ดิษฐกมล (2527 : 1) กล่าวว่า "การนิเทศการศึกษา คือ การดำเนินงานทางด้านวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลสมัย"

สังัด อุทรานันท์ (2530 : 7) กล่าวว่า "การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ได้มาซึ่งสัมฤทธิ์ผลสูงสุดในการเรียนการสอน"

จากแนวคิดของนักการศึกษาทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศดังกล่าว พอสรุปได้ว่าการนิเทศการศึกษาคือ ความพยายามของบุคลากรทางการศึกษาที่จัดกิจกรรม ให้บริการกับผู้บริหารและครูในทางตรงและทางอ้อม โดยอาศัยความร่วมมือซึ่งกันและกัน ในการที่จะปรับปรุงการสอนของครู เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการเรียนของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น

การนิเทศการสอน

ในปัจจุบันนักการศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ได้ให้ความสนใจที่จะใช้การนิเทศการสอน (Instructional Supervision) เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนขึ้นดังที่ นิพนธ์ ไทยพานิช (2527 : 3) กล่าวว่า "แนวโน้มและความต้องการของการนิเทศการศึกษา ดังในเมืองไทยในอนาคตนั้นจะหันมาให้ความสนใจการนิเทศการสอนมากขึ้น" การนิเทศการสอนเป็นส่วนย่อย (Subset) ของการนิเทศการศึกษา โดยมุ่งปรับปรุงการเรียนการสอนโดยตรง มิได้หมายถึงการปรับปรุงการศึกษาทั้งระบบซึ่งเป็นงานวิชาการ แต่มีจุดมุ่งหมายร่วมกันคือ การปรับปรุงคุณภาพการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

การให้การศึกษาทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน ครูเป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่ง เพราะ เป็นบุคลากรที่ให้การศึกษ การศึกษาของชาติจะดีหรือไม่ จึงขึ้นอยู่กับครูเป็นประการสำคัญ ครูมีหน้าที่จัดการเรียนการสอนร่วมกับผู้เรียนและการสอนของครูจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับ

1. ทักษะทางการสอน
2. ความเข้าใจในระบบการเรียนการสอน
3. ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้จิตวิทยาการเรียนการสอน รวมทั้ง เนื้อหาวิชาที่
เกี่ยวข้อง (Laurence, 1975 : 189)

แต่ในปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนยังไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร อาจเนื่องมาจากครุ
ขาดความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร ระบบการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน รวมทั้งการวัด
และประเมินผล ดังนั้นเพื่อการปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น
แนวทางหนึ่งก็คือ การนิเทศการสอน

ความหมายของการนิเทศการสอน

การนิเทศการสอนเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารโรงเรียน เน้นถึงผลสัมฤทธิ์ของการเรียน
การสอนที่เหมาะสม ซึ่งเป็นความคาดหวังของระบบโรงเรียน เพื่อที่จะปรับปรุงการสอนของครู
เพื่อผลประโยชน์ของนักเรียนอันที่จะ เพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ให้สูงขึ้น อย่างไรก็ตามได้
มีนักการศึกษาซึ่ง เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาได้ให้ความหมายของการนิเทศการสอน
ไว้ในกรอบที่คล้ายคลึงกันตามทัศนะของแต่ละท่าน เช่น

อาย, เน็ทเซอร์ และเครย์ (Eye, Netzer, and Krey, 1971 : 30) กล่าว
ว่า "การนิเทศการสอนเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารโรงเรียน ซึ่ง เน้นถึงผลสัมฤทธิ์ของการเรียน
การสอนที่เหมาะสม ซึ่งเป็นความคาดหวังของระบบโรงเรียน"

กลิคแมน (Glickman, 1981 : 6) กล่าวว่า "การนิเทศการสอนเป็นส่วนย่อย
(Subset) ของการนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการสำหรับปรับปรุงงานในชั้นเรียนและกิจกรรม
ที่ดำเนินการในโรงเรียน ซึ่ง เกี่ยวข้องกับครูผู้สอนโดยตรง"

สันต์ ธรรมบำรุง (2526 : 5) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการสอนไว้ว่า การ
นิเทศการสอนหมายถึง การช่วยเหลือ การชี้แนะ การบริการ การร่วมมือ การปรับปรุงที่
เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ในการที่จะส่งเสริมแนะนำครู หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการ

สอนให้รู้จักการปรับปรุงการสอนและวิธีสอน เลือกและปรับปรุงวัตถุประสงค์ของการสอน หลักสูตร เนื้อหาการสอน ช่วยพัฒนาครูและนักเรียน รวมทั้งปรับปรุงการประเมินผลการสอน

นิพนธ์ ไทยพานิช (2528 : 14) ได้ให้ทัศนะว่า การนิเทศการสอนคือ "กระบวนการ และความคิดรวบยอด เพื่อที่จะปรับปรุงการเรียนการสอนของครู เพื่อผลประโยชน์ของนักเรียนใน อันที่จะ เพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการเรียนรู้ให้สูงขึ้น"

จากทัศนะดังกล่าวของนักการศึกษา สรุปได้ว่าการนิเทศการสอนเป็นส่วนหนึ่งของการ นิเทศการศึกษา โดยมีมุ่งพัฒนาการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือซึ่งกันและ กันระหว่างครูและผู้นิเทศการสอน รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา เพื่อที่จะปรับปรุง คุณภาพการศึกษาให้เกิดประสิทธิผลโดยตรงแก่ผู้เรียน

จุดมุ่งหมายของการนิเทศการสอน

การปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จได้นั้น จำเป็นต้องมีจุดมุ่งหมายเพื่อ เป็นแนวทางการ ดำเนินงาน การนิเทศการสอนก็เช่นกัน ดังที่ สันต์ ธรรมบำรุง (2526 : 16) ได้กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการนิเทศการสอนไว้ว่า จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการนิเทศการสอนคือ การปรับปรุง พัฒนา ซึ่งแนวครุในด้านการเรียนการสอนเพื่อส่งผลไปยังผู้เรียนให้มีคุณภาพ ตามปกติแล้วการนิเทศ การสอนจะช่วยเหลือส่งเสริมและพัฒนาครู หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า "ณ ที่ใดมีการสอน ณ ที่นั้นจะ ต้องมีการนิเทศ" จากคำกล่าวที่ว่าแสดงให้เห็นว่าการสอนและการนิเทศจะต้องควบคู่กันไป และ เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างครูและผู้นิเทศ ในฐานะ เสมอกัน ผู้นิเทศมิใช่ผู้มาตรวจตรา หรือ สั่งการเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน การนิเทศการสอนมีแนวความคิดหลายประการ แต่แนวคิด ที่สำคัญยิ่งคือ "การนิเทศจนกว่าจะ ไม่ต้องนิเทศ" หมายความว่าครูสามารถที่จะสอนได้ดีด้วยตนเอง

พนัส หันนาคินทร์ (2513 : 148) ได้กล่าวว่า การนิเทศการสอนมีจุดมุ่งหมายสำคัญ อยู่ทั้งการปรับปรุง ส่งเสริมการเรียนการสอนให้ดีขึ้น การนิเทศมาใช้เป็นการบังคับ หรือการจับผิด การกระทำเช่นนั้นไม่ใช่ว่าการนิเทศอย่างแน่นอน การนิเทศการสอนเป็นการช่วยเหลือร่วมมือซึ่งกัน

และกัน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ดังนั้นการนิเทศการสอนจึงตั้งอยู่บนรากฐานแห่ง มนุษยสัมพันธ์อันดี

สาย ภาณุรัตน์ (2517 : 30-33) ได้ให้ความมุ่งหมายของการนิเทศการสอนไว้ดังนี้

1. ช่วยให้การเห็นและเข้าใจอย่างถ่องแท้ถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษาและหน้าที่ โดยเฉพาะของโรงเรียนที่จะดำเนินไปสู่วัตถุประสงค์ของการศึกษานั้น
2. ช่วยให้การได้เห็นและเข้าใจในความต้องการของเยาวชนและปัญหาต่าง ๆ ช่วย จัดสนองความต้องการของเยาวชนได้อย่างดีที่สุด
3. ช่วยสร้างครูให้มีคุณลักษณะแห่งความเป็นผู้นำ ส่งเสริมความสามัคคีและรู้จักทำงาน ร่วมกัน
4. ช่วยเสริมสร้างขวัญและกำลังใจแก่ครู ปฏิบัติงานร่วมกันด้วยสติปัญญาเพื่อบรรลุ จุดประสงค์เดียวกัน
5. ช่วยพิจารณาความเหมาะสมของงานให้ตรงกับความสามารถของครูแต่ละคน
6. ช่วยครูให้พัฒนาการสอนของตน สนับสนุนให้พิจารณาวิธีสอนและกิจกรรมต่าง ๆ
7. ช่วยฝึกครูใหม่ให้เข้าใจงานในหน้าที่และงานอาชีพครู
8. ช่วยประเมินผลงานของครู โดยอาศัยพัฒนาการของเด็กให้เป็นไปตามแนวทาง ที่วางไว้
9. ช่วยให้การรู้จักค้นหาจุดลำบากในการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคน และช่วยครูวางแผน การสอนที่เหมาะสม
10. ช่วยในด้านการประชาสัมพันธ์ถึงความเคลื่อนไหวทางการศึกษา
11. ช่วยแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่ไม่สามารถแก้ไขได้โดยลำพัง รวมทั้งเสนอข้อคิดเห็น
12. ช่วยป้องกันครูให้พ้นจากการถูกใช้งานจนเกินขอบเขตและช่วยป้องกันครูจากการ ถูกตำหนิติเตียนหรือถูกลงโทษอย่างไม่เป็นธรรม

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2524 : 240-241) ได้สรุปถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศการ สอนไว้ 6 ประการ เป็นอักษรย่อดังนี้

- O - Objectives การช่วยเหลือครูในการเลือกและปรับปรุง
วัตถุประสงค์การสอน

S - Subject Matter	การช่วยเหลือครู เลือกและปรับปรุงเนื้อหาการสอน
M - Method	การช่วยเหลือครูให้รู้จักใช้วิธีการสอน
M - Materials	การช่วยเหลือครูให้รู้จักการเลือก และปรับปรุงการใช้วัสดุอุปกรณ์การสอน
A - Activities	การช่วยเหลือครู ให้รู้จักเลือก และปรับปรุงวิธีการใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรในการสอน
E - Evaluation	การช่วยเหลือครู ให้รู้จักเลือก และปรับปรุงวิธีการประเมินผลการเรียนการสอน

จากแนวคิดดังกล่าว สรุปได้ว่าการนิเทศการสอนมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ครูเข้าใจอย่างถ่องแท้ถึงวัตถุประสงค์ทางการศึกษา และวัตถุประสงค์ของการสอน ให้มีความรู้ ความก้าวหน้าทางวิชาการใหม่ ๆ เสมอ ให้มีโอกาสดำเนินการสอนและสาธิตการสอนที่ดีให้แก่ครู เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพของการเรียนการสอน รวมทั้งช่วยประเมินผลงานการสอนของครู โดยอาศัยความเจริญงอกงามของนักเรียนตามแนวทางที่ตกลงกันไว้

กิจกรรมการนิเทศการสอน

เพื่อให้การนิเทศการสอนเป็นไปอย่างได้ผล จึงต้องมีการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่จะช่วยกันปรับปรุงการสอนของครูในโรงเรียน ซึ่ง พันธ์ หันนาคินทร์ (2513 : 210-211) ได้เสนอกิจกรรมการนิเทศการสอนไว้ดังนี้

1. การประชุมชี้แจงหรืออภิปรายในปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การเรียนการสอน เช่น เรื่องจุดมุ่งหมายของหลักสูตร วิธีการสอนแบบต่าง ๆ ความเปลี่ยนแปลงในแนวคิดทางการศึกษา
2. การหาทางให้ครูได้อ่านนิตยสารทางวิชาการ เช่น การจัดหาหนังสือเหล่านี้ให้อ่านหรือจัดเวลาให้ครูแต่ละคนเสนอผลที่ได้จากการอ่าน พร้อมทั้งวิจารณ์บทความต่าง ๆ ต่อที่ประชุมครูในหมวดวิชาหรือในโรงเรียน

3. การสนับสนุนให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนและการวัดผล โดยเฉพาะในระยะก่อนเปิดภาคเรียน เช่น การช่วยจัดทำโครงการสอน การวิเคราะห์หลักสูตรออกมาในรูปจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

4. การสนับสนุนให้มีการวิจัยเชิงปฏิบัติ (Action research) การวิจัยเชิงปฏิบัติ หมายถึงการค้นคว้าหาความเป็นไปของงานที่ได้กระทำไปแล้ว ความจริงที่ได้พบนี้ย่อมจะนำไปสู่การรู้จักตัวเองดีขึ้น และย่อมจะเป็นรากฐานในการที่จะปรับตัวเอง หรือการทำงาน หรือแม้แต่จุดหมายบางอย่างให้ดีขึ้น เช่น เมื่อทำการวัดผลนักเรียนไปแล้ว ครูใหญ่อาจสนับสนุนให้คณะครูช่วยกันวิจัยดูว่า กระบวนการวัดผลที่จะตามมาแล้วนั้นได้ผลตรงตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้แล้วหรือไม่ หากไม่ได้ผลหรือบกพร่องจะปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

5. การสาธิตการสอน ซึ่งอาจจะกระทำโดยผู้นิเทศในโรงเรียนนั้น หรืออาจจะเชิญวิทยากรจากที่อื่นก็ได้ แต่ถ้าจะให้ดีแล้ว ผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศนั้นน่าจะสาธิตเอง ทั้งนี้เพื่อเป็นการก่อให้เกิดความตระหนักว่าผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศนั้นไม่ใช่แค่พูดเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ปัญหาบางเรื่องที่ครูนำมาปรึกษาอาจจะเกินความสามารถของผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศในโรงเรียน ถ้าเป็นเช่นนั้นก็ควรยอมรับตามตรง และหาทางช่วยเหลือจากวิทยากรภายนอก

6. การไปดูการสอนของครูในโอกาสอันควร โดยเฉพาะครูใหม่ ปัญหาในเรื่องนี้อยู่ที่ว่าจะทำอย่างไร ครูจึงไม่เกิดความรู้สึกว่าผู้นิเทศไปคอยจับผิดในการทำการสอน วิธีการแก้ปัญหาอย่างหนึ่งในเรื่องนี้ก็คือ ความพยายามทำให้ครูเกิดความรู้สึกว่ามีปัญหาในการสอน และต้องการความช่วยเหลือแนะนำเพื่อที่จะแก้ปัญหาเหล่านั้น

แฮร์ริส (Harris, 1985) ได้เสนอกิจกรรมสำหรับการนิเทศไว้ดังนี้

1. การบรรยาย (Lecturing) เป็นกิจกรรมที่ใช้ได้ทั้งกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ เป็นกิจกรรมที่ทำได้ง่าย เพียงแต่ใช้การพูดและการฟังเท่านั้น ในทางปฏิบัติมักใช้การบรรยายเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม

2. การบรรยายประกอบทัศนูปกรณ์ (Visualized Lecturing) เป็นการบรรยายที่ใช้ทัศนูปกรณ์เข้ามาช่วย เช่น สไลด์ แผ่นโปร่งใส แผนภูมิ แผนภาพ ฯลฯ ประกอบการบรรยาย

3. การเสนอข้อมูลเป็นกลุ่ม (Panel Presenting) เป็นการช่วยให้การบรรยายเป็นที่น่าสนใจยิ่งขึ้น โดยมีจุดเน้นที่การให้ข้อมูล แนวความคิดหรือแลกเปลี่ยนความคิดซึ่งกันและกัน
4. การดูภาพยนตร์หรือโทรทัศน์ (Viewing Film or Television) เป็นการนำเสนอข้อมูลโดยใช้สื่อทางตา มีบทบาทสำคัญในการฝึกอบรม การประชาสัมพันธ์หรือประเมินผลงานที่ปฏิบัติไปแล้ว
5. การฟังจากเทป และจานเสียง (Listening to Tape, Radio or Recording) เป็นกิจกรรมที่ช่วยถ่ายทอดแนวคิดจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกคนหนึ่ง ใช้ในการสร้างความรู้ความเข้าใจหรือฝึกทักษะด้านต่าง ๆ
6. การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับวัสดุและเครื่องมือ (Exhibiting Materials and Equipment) กิจกรรมนี้ช่วยในการฝึกอบรม หรือเป็นกิจกรรมสำหรับงานพัฒนาวัสดุต่าง ๆ
7. การสังเกตภายในห้องเรียน (Observing in Classroom) เป็นการสังเกตการทำงานในสถานการณ์จริงของบุคลากร เพื่อวิเคราะห์สภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร เพื่อเป็นประโยชน์ในการประเมินผลการปฏิบัติงาน หรือใช้ในการพัฒนาบุคลากร
8. การสาธิต (Demonstrating) เป็นกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้อื่นได้เห็นการดำเนินการคล้ายสถานการณ์จริง การสาธิตจะมีคุณค่ามากขึ้นในกรณีที่มีการดำเนินการสังเกตอย่างเป็นระบบ
9. การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interviewing) เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ให้ข้อมูล โดยมีจุดประสงค์หลักเพื่อให้ได้ข้อมูลต่าง ๆ ตามต้องการ
10. การสัมภาษณ์เฉพาะบางเรื่อง (Focused Interviewing) กิจกรรมนี้ ถ้าหากดำเนินการอย่างเป็นระบบแล้ว ผู้สังเกตก็สามารถวิเคราะห์สถานการณ์ภายในห้องเรียนได้เป็นอย่างดี
11. การสัมภาษณ์ทางอ้อม (Non - directive Interviewing) เป็นการรับรู้ข้อมูลจากการอภิปราย หรือแสดงแนวความคิดของบุคคลที่เราสนทนา ลักษณะของการสัมภาษณ์จะสนใจอยู่ที่ปัญหา และความสนใจของผู้ให้สัมภาษณ์เป็นประการสำคัญ
12. การอภิปราย (Discussing) เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มขนาดเล็ก การอภิปรายจะเกี่ยวข้องกับ การปฏิสัมพันธ์ทั้งทางภาษาและท่าทาง

13. การอ่าน (Reading) เป็นกิจกรรมนิเทศที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย กิจกรรมการอ่านจะมีคุณค่ามากขึ้น หากดำเนินการอย่างเป็นระบบ และมีการอภิปรายหลังการอ่าน

14. การวิเคราะห์และการคิดคำนวณ (Analyzing and Calculating) กิจกรรมนี้มีความสำคัญมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการติดตามและประเมินผล การวิจัยเชิงปฏิบัติ (action research) และการควบคุมประสิทธิภาพการสอน

15. การระดมความคิด (Brainstorming) เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเสนอแนะความคิด วิธีการแก้ปัญหาหรือให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ เป็นกิจกรรมกลุ่มซึ่งแต่ละคนจะแสดงความคิดเห็นออกมาและจะไม่มีการอภิปราย ไม่มีการวิเคราะห์ หรือวิพากษ์วิจารณ์แต่อย่างใด

16. การบันทึกวีดิโอเทปและถ่ายภาพ (Videotaping and Photographing) กิจกรรมนี้มีประโยชน์ในการพัฒนาหลักสูตร การประเมินผลงาน การฝึกอบรมและการประชาสัมพันธ์

17. การจัดทำเครื่องมือและข้อทดสอบ (Instrumenting and Testing) กิจกรรมนี้จะเกี่ยวข้องกับการใช้แบบทดสอบ แบบสำรวจ แบบแสดงความคิดเห็น แบบประเมินเจตคติ และเครื่องมืออื่น ๆ

18. การประชุมกลุ่มย่อย (Buzz Session) เป็นการประชุมกลุ่มเพื่ออภิปรายในหัวข้อเรื่องที่เฉพาะเจาะจง โดยมีการกำหนดโครงสร้างน้อยที่สุด แต่จะมุ่งเน้นปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มมากที่สุด

19. การศึกษานอกสถานที่ (Field Trip) กิจกรรมนี้จะเป็นการเดินทางออกจากโรงเรียนไปสถานที่แห่งอื่นเพื่อศึกษา และดูงานที่สัมพันธ์กับงานที่ตนเองได้ปฏิบัติอยู่ การไปศึกษานอกสถานที่จะได้ประโยชน์ในเชิงเพิ่มพูนประสบการณ์แก่ผู้ร่วมกิจกรรม

20. การเยี่ยมเยือน (Intervisiting) เป็นกิจกรรมที่บุคคลหนึ่งจะไปเยี่ยมและสังเกตการทำงานของอีกบุคคลหนึ่ง กิจกรรมการเยี่ยมเยือนที่จะได้ผลนั้นจำเป็นต้องมีคู่มือเกี่ยวกับการสังเกตพฤติกรรมการทำงานควบคู่ไปด้วย

21. บทบาทสมมติ (Role Playing) เป็นกิจกรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกนึกคิดของบุคคลในวัฒนธรรมต่าง ๆ โดยการกำหนดสถานการณ์ขึ้นแล้วให้ผู้ที่ทำกิจกรรม ตอบสนองหรือปฏิบัติตนเองตามธรรมชาติที่ควรจะเป็น

22. การเขียน (Writing) เป็นกิจกรรมที่ใช้เป็นสื่อกลางในการนิเทศเกือบทุกเรื่อง เช่น การเขียนโครงการนิเทศ การบันทึกข้อมูล การเขียนรายงาน การเขียนบันทึก การเขียนใบเตือนความจำ จะเห็นว่าการเขียนเป็นกิจกรรมสื่อความหมายที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะก่อให้เกิดการปรับปรุงความเข้าใจทั้งผู้เขียนและผู้อ่านทั้งสองฝ่าย

23. การปฏิบัติตามคำแนะนำ (Guided Practice) เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นการปฏิบัติกิจกรรม การปฏิบัติตามคำแนะนำมากขึ้นเมื่อมีการฝึกทดลองสอน หรือการฝึกสอนอาจารย์ร่วมกับกิจกรรมการเยี่ยมเยียนและกิจกรรมการสังเกต

กิจกรรมการนิเทศการสอนที่เหมาะสมขึ้นอยู่กับลักษณะของงาน ซึ่งผู้ให้การนิเทศจะต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคล และให้ประโยชน์สูงสุดแก่ผู้รับการนิเทศ

ชุม สีสุข (2522 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง "กิจกรรมการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์จังหวัด" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากิจกรรมการนิเทศการศึกษา ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมทางการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์จังหวัด โดยใช้แบบสอบถามกับศึกษานิเทศก์จังหวัดทั่วประเทศ รวมทั้งสิ้น 482 คน ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติกิจกรรมการนิเทศการศึกษาที่มีการปฏิบัติมากคือ การจัดให้ครูสอนตามวิธีสอนใหม่ ๆ และกิจกรรมที่มีการปฏิบัติน้อยคือ ร่วมกับสถานีโทรทัศน์จัดเผยแพร่สื่อสาร บทความ ข้อมูลทางการเรียนการสอน

วัลยา เศรษฐเลาห์ (2527 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง "ความคาดหวังของคณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียนและครูประถมศึกษาเกี่ยวกับวิธีการจัดการนิเทศการศึกษากายในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคาดหวังของคณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียนและครูประถมศึกษาเกี่ยวกับวิธีการจัดการนิเทศการศึกษากายในกลุ่มโรงเรียนและ เพื่อเสนอแนวทางในการจัดการนิเทศการศึกษากายในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบตรวจสอบรายการและคำถามปลายเปิดกับคณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียนและครูประจำการในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครใน 24 เขต จำนวนทั้งสิ้น 591 คน ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมการนิเทศการศึกษาที่ได้ปฏิบัติจริงทุกขั้นตอนของกระบวนการคือ การประชุม การประชุมปฏิบัติการ การทดลองปฏิบัติการ การทดสอบ การ

บรรยาย การจัดนิทรรศการ การสังเกต การจัดทัศนศึกษา และการพบปะสังสรรค์เพื่อสร้างความคุ้นเคย กิจกรรมการนิเทศการศึกษาที่ปฏิบัติไม่ครบทุกชั้นตอน ได้แก่ การประชุมกลุ่มย่อย การอภิปราย การสาธิต และการเยี่ยมชมชั้นเรียน ส่วนกิจกรรมที่ไม่ได้ปฏิบัติจริงเลย คือ การสัมภาษณ์ และการเขียนบทความทางวิชาการ จากความคาดหวังของคณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียนและครูเห็นว่า การปฏิบัติทุกกิจกรรมและทุกชั้นตอน

วันเพ็ญ กิ่งมะลิ (2530 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง "การศึกษาการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่างในโครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน และโรงเรียนนอกโครงการ กรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา และปัญหาอุปสรรคการจัดกิจกรรม การนิเทศการศึกษาของโรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่างในโครงการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน และโรงเรียนนอกโครงการ กรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามกับโรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่างในโครงการจำนวน 406 ฉบับ จาก 29 โรงเรียนและโรงเรียนนอกโครงการ 325 ฉบับ จาก 66 โรงเรียนรวมทั้งสิ้น 731 ฉบับ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนปฏิบัติการตัวอย่างในโครงการส่วนใหญ่มีการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา โดยกิจกรรมที่ใช้มากที่สุดคือ การประชุมกลุ่ม การบรรยาย การประชุมกลุ่มย่อย ส่วนโรงเรียนนอกโครงการใช้กิจกรรมการนิเทศมากที่สุดคือ การบรรยาย การประชุม การบรรยายที่มีสื่อประกอบและการประชุมกลุ่มย่อย

ทองศักดิ์ สุพร (2531 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง "กิจกรรมการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์อำเภอ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 10" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากิจกรรมการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์อำเภอ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 10 โดยใช้แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์อำเภอมีดังนี้คือ การเสนอข้อมูลเป็นกลุ่ม การเยี่ยมชม การประชุมกลุ่มย่อย การจัดนิทรรศการ การบรรยาย การระดมความคิด การบรรยาย โดยการใช้สื่อประกอบการสาธิต การวิเคราะห์และคิดค้นวางแผน การอภิปราย การปฏิบัติตามคำแนะนำ การใช้แบบสำรวจ การเสนอเป็นเอกสารการนิเทศการศึกษาและ เอกสารแผนปฏิบัติการศึกษาปัญหาที่พบจากการไปนิเทศ การแจ้งข้อมูลในที่ประชุมผู้บริหารโรงเรียน การใช้แบบทดสอบ และการประเมินผลการปฏิบัติเกี่ยวกับศูนย์วิชาการเคลื่อนที่ การจัดทำเป็นศูนย์บริการ

ข่าวสารทางวิชาการ การนำผลงานไปเผยแพร่และเสนอไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การจัดทำแบบสอบถามเฉพาะเรื่อง การแนะนำเป็นหนังสือราชการ การรายงานการประเมินผลให้โรงเรียนทราบ การจัดทำสถิติเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในระดับอำเภอ การจัดทำข้อสอบปีละ 3 ครั้ง และการใช้แบบทดลอง

อนันต์ เอกเผ่าพันธ์ (2531 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง "การศึกษาการจัดงานนิเทศวิชาการภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดงานนิเทศวิชาการภายในโรงเรียน โดยส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 88 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า จากโครงการจัดทำและปรับปรุงแผนการสอน โครงการทำแบบฝึกหัดและแบบทดสอบตามจุดประสงค์ กิจกรรมการนิเทศที่ใช้มากที่สุดคือ การทดลองปฏิบัติจริง ส่วนโครงการปฐมนิเทศและประชุมปฏิบัติการ โครงการพัฒนาและส่งเสริมการนิเทศภายในหมวดวิชาต่าง ๆ โครงการส่งเสริมการผลิตและการใช้สื่อประกอบการสอน โครงการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับงานกิจกรรมนักเรียน และโครงการเสริมสร้างคุณภาพบุคลากรด้านการวัดและประเมินผล กิจกรรมการนิเทศที่ใช้มากที่สุดคือ การประชุม

จากผลการวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่า กิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับการนิเทศการสอน ซึ่งได้แก่ การดำเนินงานในรูปคณะกรรมการ การประชุม การบรรยาย การสาธิต การประชุมปฏิบัติการ นั้นล้วนแต่เป็นกิจกรรมที่จะช่วยส่งเสริม และปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้นทั้งสิ้น แต่ความสำเร็จของการปฏิบัติขึ้นอยู่กับความร่วมมือของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศเป็นสำคัญ

การจัดการอาชีวศึกษา

การจัดการศึกษาวิชาชีพ กรมอาชีวศึกษา

การอาชีวศึกษาเป็นการศึกษาเพื่อการมีงานทำของมนุษย์ มุ่งให้การศึกษ เพื่อพัฒนากำลังงานคนในสาขาต่าง ๆ ตามความต้องการด้านเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้เกิดความสมดุลย์กับทรัพยากรของประเทศ การเรียนเพื่อทำงานของมนุษย์อาจดำเนินการได้ทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน (ปรีชา ทัพพะกุล ณ อยุธยา, 2527 : 157)

กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานหนึ่งที่ได้รับผิดชอบในการจัดการ
ศึกษาด้านวิชาชีพในระดับอาชีวศึกษา ซึ่งมีหลายระดับการศึกษา ได้แก่ (กรมอาชีวศึกษา, 2531
: 11)

1. ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หลักสูตร 3 ปี ภายใต้อาชีวศึกษาในสังกัดกรม
ทั่วประเทศ รับสมัครสอบคัดเลือกจากนักเรียนที่จบมัธยมศึกษาตอนต้น
2. ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หลักสูตร 2 ปี รับสมัครสอบคัดเลือกจาก
นักเรียนที่จบ ปวช.
3. ประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค (ปวท.) หลักสูตร 2 ปี รับสมัครสอบคัดเลือกจาก
นักเรียนที่จบมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ
4. ประกาศนียบัตรวิชาชีพช่างฝีมือ (ปชม.) หลักสูตร 1 ปี เปิดสอนในโรงเรียน
สารพัดช่าง รับสมัครสอบคัดเลือกจากนักเรียนที่จบมัธยมศึกษาตอนต้น
5. หลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน (225 ชั่วโมง) เปิดสอนในโรงเรียนสารพัดช่างและ
ศูนย์ฝึกวิชาชีพ รับผู้ที่จบการศึกษาระดับประถม ไม่มีการสอบคัดเลือก นักเรียนที่เรียนครบ
225 ชั่วโมง และสำเร็จจะได้รับประกาศนียบัตร
6. เสริมวิชาชีพมัธยม (สะสมหน่วยกิต) เปิดสอนที่ศูนย์ฝึกวิชาชีพเป็นการให้บริการ
การเรียนการสอนวิชาชีพตามหลักสูตรมัธยมศึกษาฉบับปัจจุบันแก่นักเรียนจากโรงเรียน
มัธยมศึกษาสามัญ เมื่อเรียนครบสามารถนำหน่วยกิตไปสะสมที่โรงเรียนเดิม

การจัดการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษามี 5 ประเภทวิชาคือ (กระทรวง
ศึกษาธิการ, 2532 : 7)

1. ประเภทวิชาเกษตรกรรม เนื้อหาของประเภทวิชาจะครอบคลุมเกี่ยวกับความรู้
ทางเกษตร วิธีการปฏิบัติงานทางการเกษตรทุกสาขา วิทยาลัยเกษตรกรรมทุกแห่งในสังกัด
กรมอาชีวศึกษามีหน้าที่รับผิดชอบการเรียนการสอนประเภทวิชานี้ โดยเปิดสอนในระดับ ปวช.
ปวส. ปวท. และหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน 225 ชั่วโมง

2. ประเภทวิชาคหกรรม เนื้อหาของประเภทวิชาจะครอบคลุมความรู้ทางวิชาการ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการประดิษฐ์ตกแต่ง การออกแบบเสื้อผ้า โภชนาการ และเครื่องแต่งกาย วิทยาลัยที่เปิดทำการสอนคือ วิทยาลัยอาชีวศึกษาทุกแห่งทั่วประเทศและในวิทยาลัยเทคนิคบางแห่ง ที่ไม่มีวิทยาลัยอาชีวศึกษาในจังหวัดนั้น ๆ ศูนย์ฝึกวิชาชีพและโรงเรียนสารพัดช่างทุกแห่ง โดยเปิดสอนในระดับ ปวช. ปวส. ปวท. หลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้นและหลักสูตร ปชม.

3. ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม เนื้อหาของประเภทวิชาจะครอบคลุมเกี่ยวกับความรู้ และการปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรมทั้งหมดทุกประเภท โดยเปิดสอนในวิทยาลัยเทคนิคทุกแห่ง ทั่วประเทศที่สังกัดกรมอาชีวศึกษา รวมทั้งโรงเรียนสารพัดช่างและศูนย์ฝึกวิชาชีพด้วย มีเปิดสอน ในระดับ ปวช. ปวส. ปวท. หลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น และ ปชม.

4. ประเภทวิชาพาณิชยกรรมและบริหารธุรกิจ เป็นประเภทวิชาที่มีเนื้อหาครอบคลุม การปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ เป็นลักษณะงานในสำนักงาน (office) และงานบริการ (service) เป็นหลัก เปิดสอนเฉพาะที่วิทยาลัยพาณิชยกรรม วิทยาลัยอาชีวศึกษา วิทยาลัยเทคนิค ศูนย์ฝึกวิชาชีพและโรงเรียนสารพัดช่างบางแห่งในสังกัดกรมอาชีวศึกษามีทั้งระดับ ปวช. ปวส. ปวท. หลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น และ ปชม.

5. ประเภทวิชาศิลปหัตถกรรม ประกอบด้วยเนื้อหาวิชาความรู้และการปฏิบัติงาน เกี่ยวกับศิลปะในสาขาต่าง ๆ งานหัตถกรรม และศิลปประยุกต์ เปิดทำการสอนในวิทยาลัย อาชีวศึกษา วิทยาลัยเทคนิคบางแห่ง โรงเรียนสารพัดช่างและศูนย์ฝึกวิชาชีพทั่วประเทศ ในระดับ ปวช. ปวส. ปวท. และหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น

จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาวิชาชีพของกรมอาชีวศึกษา เป็นการผลิตกำลังคนเพื่อไป ประกอบอาชีพในระดับต่าง ๆ และหลายสาขาวิชา เพื่อสนองความต้องการของตลาดแรงงาน ซึ่ง ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความเหมาะสมกับระดับสติปัญญา ความถนัดและความสามารถ ของแต่ละบุคคล

การจัดการศึกษาประเภทวิชาศิลปหัตถกรรม

การจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษา โดยเฉพาะประเภทวิชาศิลปหัตถกรรมเป็นการศึกษาที่มุ่งผลิตกำลังคนระดับกลางในระดับช่างฝีมือ และระดับช่างเทคนิค ซึ่งมีผลโดยตรงต่อการผลิตทรัพยากรกำลังคนของประเทศ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 สาขาวิชา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2532 : 49-50)

1. สาขาวิชาศิลปหัตถกรรม
2. สาขาวิชาการถ่ายภาพ
3. สาขาวิชาดนตรี

ในสาขาวิชาศิลปหัตถกรรม ได้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มวิชา ได้แก่

1. กลุ่มวิชาศิลปประยุกต์
2. กลุ่มวิชาจิตรศิลป์
3. กลุ่มวิชาหัตถอุตสาหกรรม

จากหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2530 ได้กำหนดจุดประสงค์ สาขาวิชาศิลปหัตถกรรม ไว้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2531 : 6)

1. ให้มีความรู้ ความเข้าใจ ในการฝึกทักษะ เพื่อเป็นแนวทางในการค้นคว้าหาวิธีสร้างงานอาชีพสาขาศิลปหัตถกรรมให้พัฒนาก้าวหน้า และสอดคล้องกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ และความต้องการของตลาดแรงงาน
2. ให้มีความซาบซึ้งในคุณค่าของงานอาชีพ สาขาวิชาศิลปหัตถกรรม สามารถถ่ายทอดได้ ผลิตได้ จำหน่ายได้ และบริการได้
3. ให้มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรับผิดชอบในหน้าที่ มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถทำงานเป็นหมู่คณะได้ดี มีความเคารพในสิทธิและหน้าที่ของตนเองและของผู้อื่น
4. ให้มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถวิเคราะห์งาน สร้างงานและแก้ไขปัญหาทางงานอาชีพ วิชาศิลปหัตถกรรม และงานอาชีพอื่น ๆ ที่สัมพันธ์กัน

5. ให้สามารถจัดการเชิงธุรกิจ เชิงอุตสาหกรรม เชิงเทคโนโลยี การสร้างสติปัญญา เพื่อการศึกษา ค้นคว้าหาประสบการณ์จากแหล่งวิทยาการต่าง ๆ หรือสถานประกอบการที่จะนำไปประกอบอาชีพได้จริง

จะเห็นได้ว่า การจัดการอาชีวศึกษา ประเภทวิชาศิลปหัตถกรรมได้มุ่งเน้นผลิตแรงงานผลิตคนที่มีความชำนาญตามที่ตลาดแรงงานต้องการ อีกทั้งมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการจัดการเชิงธุรกิจ เชิงอุตสาหกรรมและเชิงเทคโนโลยี และนอกจากนี้ยังเน้นให้ผู้เรียนสามารถผลิตเป็น เจ้าหน้าที่เป็น และบริภาคเป็น ทั้งนี้เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจต่อการประกอบอาชีพส่วนตัวสูงขึ้น สามารถสร้างงาน พัฒนางาน พัฒนาคุณภาพของชีวิตคน ลดความต้องการในการมุ่งศึกษาต่อในระดับสูงโดยไม่มีสิ้นสุด ซึ่งอาจสรุปได้ว่า การอาชีวศึกษาในปัจจุบันและอนาคตมีเป้าหมายหลักที่จะเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะ สามารถปรับงานให้เข้ากับความสำเร็จทางเศรษฐกิจ สังคมและ เทคโนโลยี ตลอดจนมีความสำนึกที่จะสร้างปัจจัยให้เกิดสูงสุดแก่ชีวิตด้วยการประกอบอาชีพ สร้างงาน พัฒนางาน เพื่อคุณภาพที่ดีของชีวิต

ลักษณะงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา

กรมอาชีวศึกษา (2525 : 17) ได้แบ่งลักษณะงานวิชาการในสถานศึกษาดังนี้

1. คณะวิชาและแผนกวิชา ซึ่งสถานศึกษากำหนดให้มีการเปิดสอนในสถานศึกษา
2. คณะพัฒนาการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย
 - 2.1 งานหลักสูตรและการสอน
 - 2.2 งานวิเคราะห์และประเมินผล
 - 2.3 งานตำราและอุปกรณ์การสอน
 - 2.4 งานห้องสมุดและวัสดุทัศนศึกษา

งานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนซึ่ง เน้นหนักไปในด้านการพัฒนาความรู้ความสามารถ และทักษะในทางวิชาชีพเป็นสำคัญ มุ่งบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุง และพัฒนาการสอนให้ได้ผลและ

มีประสิทธิภาพมากที่สุด ดังที่ สายหยุด จำปาทอง (2529 : 12) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของงานวิชาการในสถานศึกษาว่าประกอบด้วย "การสอนทักษะวิชาชีพให้เกิดความรู้ ความเชี่ยวชาญ และให้มีประสิทธิภาพและประสพการณ์ในวิชาชีพและการให้การศึกษาทั่วไป เพื่อเสริมสร้างความคิด ความอ่านในการประกอบอาชีพ และอยู่ในสังคมได้อย่างดี" และได้กล่าวถึงการศึกษาซึ่งเป็นงานวิชาการของสถานศึกษาว่า "จุดเน้นในการจัดอาชีวศึกษาอยู่ที่หลักสูตรและวิธีการสอนของครู"

ดังนั้นงานหลักที่เป็นเป้าหมายของงานวิชาการ ในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา จึง ได้แก่

1. งานเกี่ยวกับหลักสูตร คือ การปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น การสร้างหลักสูตรให้สนองความต้องการของท้องถิ่น การจัดแผนการเรียนการสอน การจัดทำโครงการสอน การจัดทำตารางสอน การจัดครูเข้าสอน การจัดชั้นเรียน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การผลิตสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน
2. งานเกี่ยวกับการเรียนการสอน คือ การพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอน เทคนิคในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งการใช้สื่อและอุปกรณ์การสอน
3. งานเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการสอน ได้แก่ การสร้างเครื่องมือ วิธีการวัดและประเมินผล งานทะเบียนและวัดผล และงานรายงานความก้าวหน้าของนักศึกษา

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมอาชีวศึกษา

หน่วยศึกษานิเทศก์ มีหน้าที่ให้คำปรึกษาทางวิชาการของกรม รับผิดชอบเกี่ยวกับงานด้านวิชาการนิเทศการศึกษาแก่สถานศึกษาในสังกัดกรมอาชีวศึกษา จัดอบรมและสัมมนาครู อาจารย์ในสังกัดกรมและสังกัดหน่วยงานอื่น ท้าการศึกษา ค้นคว้า ทดลองเกี่ยวกับการเรียนการสอน ปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอน โดยร่วมมือกับหน่วยราชการอื่นที่เกี่ยวข้อง ปรับปรุงระเบียบว่าด้วยการวัดผลการศึกษาในระดับต่าง ๆ ดำเนินการผลิต และสนับสนุนให้ครู อาจารย์ผลิตเอกสารและวัสดุสำหรับใช้ประกอบการเรียนการสอน ท้าการวิจัย ค้นคว้า และเผยแพร่สาขาวิชาการต่าง ๆ ให้คำปรึกษาแก่สถานศึกษาเมื่อมีปัญหา และติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่น

(กรมอาชีวศึกษา, 2531 : 5)

จุดมุ่งหมายของงานนิเทศการศึกษากรมอาชีวศึกษา

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยศึกษานิเทศก์กรมอาชีวศึกษา พุทธศักราช 2529 (กรมอาชีวศึกษา, 2529 : 12) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาดังนี้

1. เพื่อพัฒนาและควบคุมมาตรฐานทางการบริหาร และทางวิชาการของสถานศึกษา กลุ่มสถานศึกษาตามที่กรมอาชีวศึกษากำหนด
2. เพื่อให้การบริการทางวิชาการแก่สถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
3. เพื่อสำรวจ วิเคราะห์ วิจัย ติดตามและประเมินผล เพื่อปรับปรุงคุณภาพและมาตรฐานการอาชีวศึกษา
4. เพื่อพัฒนาหลักสูตรและสื่อการสอนให้ได้มาตรฐาน จัดทำและปรับปรุงเอกสารทางวิชาการให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็น
5. เพื่อพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาให้มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์อันจำเป็นที่จะนำไปใช้ในการเรียนการสอน การจัดการศึกษา ทั้งให้สามารถแก้ปัญหาเหล่านี้ได้
6. เพื่อประสานงานวิชาการ จริยธรรม วัฒนธรรม การบริการชุมชนระหว่างสถานศึกษา กลุ่มสถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนหน่วยงานหรือองค์การระหว่างประเทศ

จะเห็นได้ว่าการนิเทศการศึกษาของกรมอาชีวศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ครูมีความรู้ในด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และสามารถประสานประโยชน์แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาอันมีผลไปสู่นักเรียนให้สามารถพัฒนาได้ตามจุดมุ่งหมายของกรมอาชีวศึกษา

หน้าที่ของศึกษานิเทศก์ กรมอาชีวศึกษา

ในการจัดการนิเทศทางวิชาการในสถานศึกษานั้น ผู้มีหน้าที่จัดการนิเทศโดยตรงคือ ศึกษานิเทศก์ ซึ่งเป็นผู้คอยติดตาม ประเมินผล ปรับปรุงคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ศึกษานิเทศก์ กรมอาชีวศึกษาได้กำหนดหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ ตามระเบียบว่าด้วยงานนิเทศการศึกษา ดังต่อไปนี้ (กรมอาชีวศึกษา, 2529 : 4)

1. นิเทศการสอนและบริหารงานวิชาการ หรือเป็นที่ปรึกษางานวิชาการในสถานศึกษาที่อยู่ในขอบเขตความรับผิดชอบ
2. สํารวจ วิเคราะห์ วิจัยในเรื่องที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนด้านวิชาการ ตลอดจนการบริหารการศึกษา
3. จัดทำ พิจารณา และช่วยเหลือการพัฒนาหลักสูตร สื่อการเรียนการสอน คู่มือครู แผนการสอน หรือแนวการสอนให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน
4. พัฒนาและควบคุมมาตรฐานทางการบริหาร และทางวิชาการของสถานศึกษาตามที่กรมอาชีวศึกษากำหนด
5. ปรับปรุงส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการบริหารการศึกษา โดยการใช้นวัตกรรมทางการศึกษา
6. จัดหรือเป็นวิทยากรในการประชุม อบรม สัมมนาครูอาจารย์ และผู้บริหารการศึกษา เพื่อส่งเสริมงานทางวิชาการ
7. ติดตามและประเมินผลงานทางด้านวิชาการ
8. เสนอแนะและให้คำปรึกษาทางวิชาการแก่กรมอาชีวศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
9. ประสานงานทางวิชาการระหว่างสถานศึกษากับสถาบันอื่น ๆ รวมทั้งองค์การระหว่างประเทศตามที่กรมอาชีวศึกษามอบหมายให้ปฏิบัติ
10. ปฏิบัติตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และรับผิดชอบงานวิชาการที่ได้รับมอบหมายจากกรมอาชีวศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการ
11. ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

ในปัจจุบันการศึกษาขยายตัวมากขึ้น สถานศึกษาและจำนวนครู รวมทั้งจำนวนนักศึกษาเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษา ตลอดจนบุคลากรในสถานศึกษา ในการที่จะปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนให้ประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย

ความต้องการจำเป็นของการนิเทศการสอน

(Need Assessment of instructional supervision)

เมื่อการจัดการศึกษามีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไป ความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงครูผู้สอนให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ก็มีความจำเป็นเพิ่มขึ้น ดังที่ ชาญชัย อาจินสมาจาร (2525 : 5) กล่าวถึงความจำเป็นของการนิเทศไว้ดังนี้

1. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นในการให้บริการทางวิชาการ เป็นการให้บริการแก่ครูที่มีความสามารถต่างๆ กัน อีกประการหนึ่งการศึกษาได้ขยายตัวไปอย่างมาก สิ่งเหล่านี้ต่างก็ต้องอาศัยความช่วยเหลือทั้งสิ้น
2. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อความเจริญงอกงามของครู แม้ว่าครูจะได้รับการฝึกฝนมาแล้วเป็นอย่างดี แต่ครูจะต้องปรับปรุงการฝึกฝนอยู่เสมอในขณะที่ทำงานในสถานการณืจริง
3. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการช่วยเหลือครูในการตระเตรียมการสอน เนื่องจากครูต้องปฏิบัติงานในกิจกรรมต่าง ๆ กัน ครูจึงไม่อาจสละเวลาได้มากเพียงพอต่อการตระเตรียมการสอน
4. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการทำให้ครูเป็นบุคคลที่ทันสมัยอยู่เสมอ จากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีอยู่เสมอ ทำให้เกิดพัฒนาการทางการศึกษาทั้งทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ
5. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาชีพแบบประชาธิปไตย สามารถให้ประโยชน์ในทางสร้างสรรค์ นอกจากนี้ยังสามารถรวมพลังของทุกคนที่ร่วมอยู่ในกระบวนการทางการศึกษาด້วย

การที่จะทราบปัญหาและความต้องการจำเป็นในการนิเทศการสอนทำได้ 2 ลักษณะ ดังที่ สงัด อุทรานันท์ (2530 : 138-139) กล่าวไว้ดังนี้

1. การศึกษาปัญหาเฉพาะ (Study of Specific Problems) เป็นการศึกษาวิเคราะห์ถึงรายละเอียดของสภาพข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเร่งด่วน หรือปัญหาวิกฤตที่บังเกิดขึ้นภายในโรงเรียนหรือหน่วยงาน หากผู้บริหารต้องการทราบว่าปัญหาเกิดจากสาเหตุใดและจะแก้ไข

อย่างไรก็ตามในการศึกษา และวิเคราะห์ถึงสาเหตุปัญหาอันจะได้นำข้อมูลเหล่านั้นมาวางแผนในการแก้ปัญหาในลำดับต่อไป

สำหรับวิธีการศึกษาหรือวิเคราะห์ปัญหานั้นจะดำเนินการในลักษณะใดก็ได้ เช่น การสัมภาษณ์ การสอบถาม การสังเกต การวิเคราะห์องค์ประกอบ การวิเคราะห์ข้อมูลจากระเบียนต่าง ๆ หรือจากการระดมความคิด (Brainstorming) ฯลฯ เป็นต้น อย่างไรก็ตามการศึกษาปัญหาเฉพาะมีหลักการที่จะต้องยึดถือก็คือ จะต้องให้ได้ข้อมูลที่มีความถูกต้องชัดเจน เชื่อถือได้และมีความครอบคลุมทุก ๆ ด้าน

2. การประเมินสภาพความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) หมายถึง กระบวนการประเมินช่องว่าง (Gap) ระหว่างผลผลิตที่เป็นอยู่ในปัจจุบันกับผลผลิตที่เราต้องการ จากนั้นจึงจัดช่องว่างเหล่านี้ตามลำดับความสำคัญ และเลือกเอาสิ่งที่มีมีความสำคัญนำไปปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาหรือสนองความต้องการเหล่านั้นต่อไป (Kaufman and English, 1979 อ้างถึงในสงัด อุทรานันท์, 2530 : 139)

2.1 วิธีการประเมินความต้องการจำเป็น

2.1.1 การประเมินความต้องการจำเป็นทางการศึกษาอย่างน้อยที่สุดควรหาข้อมูลจากบุคคล 3 ฝ่าย คือ นักเรียน นักการศึกษา และบุคคลที่อยู่ในชุมชน

2.1.1.1 นักเรียน เป็นผลผลิตของกระบวนการจัดการศึกษา ข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนจะเป็นข้อมูลเกี่ยวกับผลของการจัดการศึกษา และความต้องการของเขา

2.1.1.2 นักการศึกษา เป็นผู้ดำเนินการจัดการศึกษาจะเป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับข้อดีหรือข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการจัดการศึกษา รวมทั้งความต้องการและการกำหนดทิศทางของการศึกษาในอนาคต

2.1.1.3 บุคคลในชุมชน เป็นผู้เสียสละเงินสำหรับใช้จ่ายในการจัดการศึกษาก็สมควรจะได้มีส่วนร่วมในการเสนอข้อคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับการศึกษา

2.1.2 วิธีการศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการจำเป็น สามารถจัดทำได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม

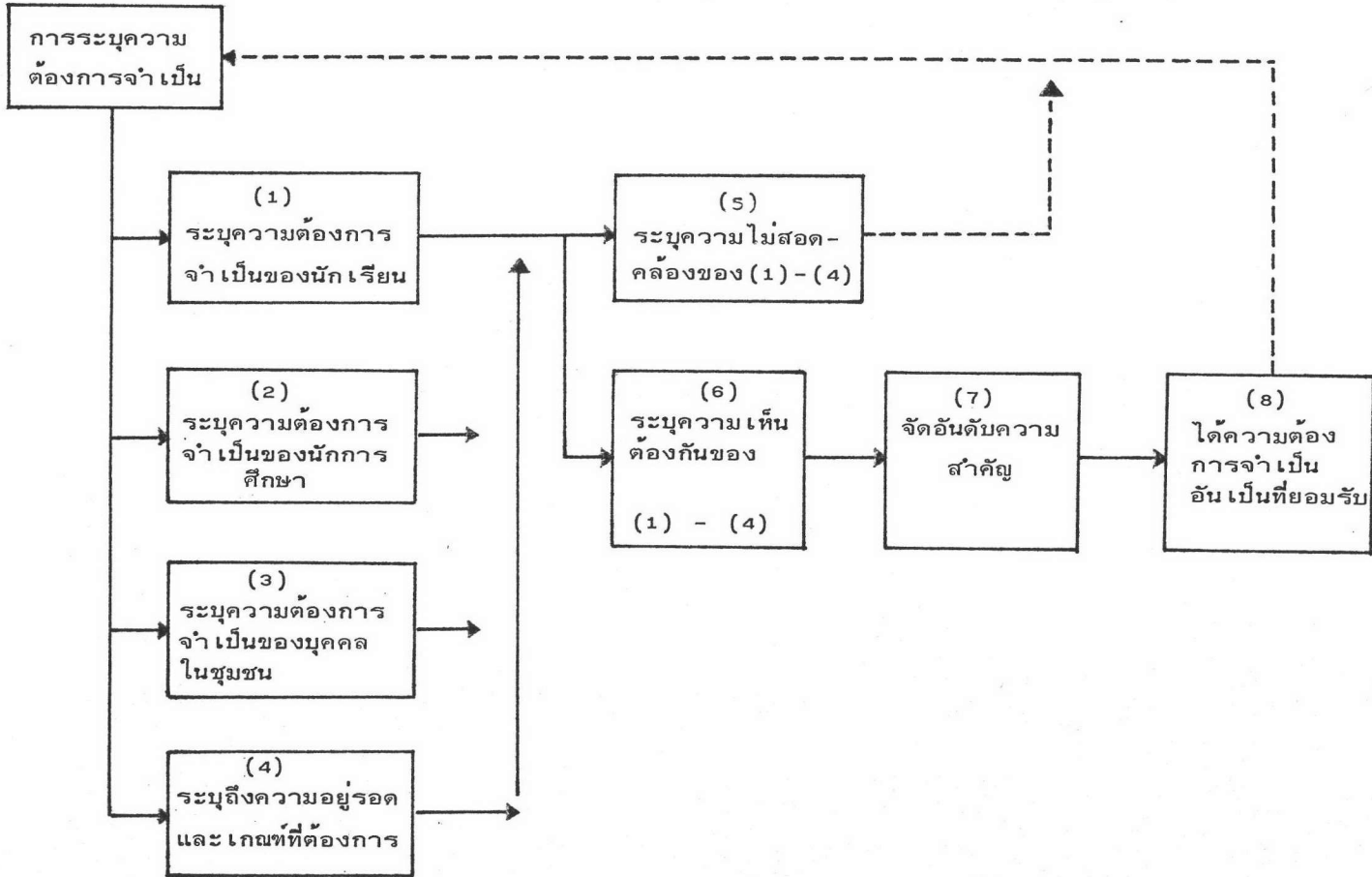
2.1.2.1 การศึกษาโดยตรง ได้แก่ การวิจัยเชิงสำรวจ การสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง การสังเกต กิจกรรมหรือมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ต่าง ๆ ในลักษณะของการวิจัยเชิงมานุษยวิทยา (Anthropological approach) และการระดมความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง เป็นต้น

2.1.2.2 การศึกษาโดยทางอ้อม ได้แก่ การวิจัยเอกสาร (Documentary research) การรับฟังความคิดเห็นจากแหล่งต่าง ๆ และการวิเคราะห์ตัวชี้วัด (Indicators) ที่สำคัญ เป็นต้น

2.2 กระบวนการประเมินความต้องการจำเป็น

คอฟแมน และ อิงลิช (Kaufman and English, 1979 อ้างถึงในสังัด อุทรานันท์, 2530 : 140-142) ได้เสนอกระบวนการประเมินความต้องการจำเป็น ซึ่งเขียนเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

กระบวนการประเมินความต้องการจำเป็น

จากแผนภูมิข้างต้นจะ เห็นได้ว่ากระบวนการประเมินความต้องการจำเป็น จะต้องให้ คณะทำงานระบุถึงความต้องการจำเป็นของนักเรียน ความต้องการจำเป็นของนักการศึกษา ความ ต้องการจำเป็นของชุมชน และระบุถึงความอยู่รอดและ เกณฑ์ที่ต้องการ โดยนำมาพิจารณาว่ามีความ สอดคล้องกันหรือไม่อย่างไร หากสิ่ง ใดมีความสอดคล้องกันก็แสดงว่า เป็นความต้องการ จำเป็นร่วมกันก็จะ ทำการจัดอันดับความสำคัญ ของความต้องการจำเป็นอัน เป็นที่ยอมรับร่วมกันในที่สุด

สำหรับการจัดอันดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น อาจจะใช้วิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลาย ๆ วิธีประกอบกันดังนี้

2.2.1 การให้จัดอันดับโดยให้คณะผู้ทำงานเรียงอันดับตามความสำคัญของสภาพปัญหาและความต้องการแล้วนำลำดับคะแนนเหล่านั้นมารวมกันหรือเฉลี่ย เพื่อสรุปความสำคัญของแต่ละรายการว่ารายการไหนมีความสำคัญกว่ากัน

2.2.2 โดยการวิเคราะห์จากความถี่ของคะแนนสภาพปัญหา หรือความต้องการจำเป็นหรืออาจจัดอันดับความสำคัญ โดยการประเมินผลจากการตีความในรูปแบบต่าง ๆ

2.2.3 โดยการประชุมพิจารณาตัดสิน โดยคณะทำงานหรือคณะผู้เชี่ยวชาญในปัญหาเหล่านั้นว่าปัญหาและความต้องการจำเป็นในข้อใดมีความสำคัญกว่ากัน

วาลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2528 : 7-8) ได้กล่าวถึงความจำเป็นในการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

1. กระบวนการเปลี่ยนแปลงของสังคม ศึกษานิเทศก์ต้องทำตัวเป็นตัวแทนการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) ในการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา โดยทำงานร่วมกับครู-อาจารย์ เช่น การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรในระดับต่าง ๆ
2. การผลิตครู สถาบันผลิตครู ผลิตครูให้มีประสิทธิภาพเพียงพอ ทำอย่างไรจึงจะผลิตครูให้มีประสิทธิภาพ เพราะการผลิตครูนั้น เมื่อไปทำงานในสถานศึกษาจะต้องมีการฝึกอบรมประจำการ (Inservice training) อยู่ตลอดเวลา เพื่อให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของสังคม
3. มาตรฐานการศึกษา ในการรักษามาตรฐานการศึกษาต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญโดยเลือกจากผู้ที่มีความรู้มาทำงาน และช่วยนิเทศความรู้ใหม่ ๆ ให้แก่ครูที่ทำการสอนประจำให้มีความคิดกว้างไกล ก้าวหน้าทันเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป

จะเห็นได้ว่า การนิเทศการศึกษาเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพของการศึกษาให้ดีขึ้น การจัดให้มีการนิเทศการสอน จึงเป็นสิ่งสำคัญโดยเฉพาะในปัจจุบัน สภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงรวมทั้งการพัฒนาทางการศึกษา ดังนั้นการที่จะพัฒนาคุณภาพของครูให้มีความรู้ความ

สามารถในการจัดการ เรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ จึงต้องมีการนิเทศอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

ความจำเป็นในการจัดการนิเทศการสอนของสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา

การพัฒนากระบวนการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพทางสังคมและ เศรษฐกิจนั้น เป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาทุกระดับและทุกประเภท การอาชีวศึกษาเป็นระบบการศึกษาหนึ่งที่ได้มีการพัฒนามาตลอดเวลา โดยเฉพาะในเรื่องของหลักสูตรซึ่งเป็นตัวกำหนดทิศทางการศึกษาที่จะนำไปสู่การพัฒนาสังคมและ เศรษฐกิจของประเทศ

ในปี 2530 กรมอาชีวศึกษาได้พัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร บวช. ใหม่ เรียกว่าหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ 2530 โดยมีเป้าหมายที่สำคัญคือ เพื่อให้ผู้เรียนในวิทยาลัยสังกัดกรมอาชีวศึกษาจบออกไปแล้วมีงานทำ โดยเฉพาะงานอิสระและงานตรงตามที่ได้ศึกษามาก่อน ซึ่งก่อนที่จะพัฒนาหลักสูตรนี้ กรมอาชีวศึกษาได้ทำการประเมินผลหลักสูตร บวช. 2524 แล้วปรากฏว่ายังมีอุปสรรคและปัญหาในการจัดการเรียนการสอน และประสบการณ์สำหรับผู้เรียนที่มีความชำนาญตามที่ตลาดแรงงานต้องการ

สำหรับแนวคิดและหลักการของหลักสูตร บวช. 2530 นั้น ยึดหลักการพัฒนากำลังคนด้านอาชีพของประเทศ โดยแก้ไขข้อบกพร่องของหลักสูตร บวช. 2524 ในเรื่องความสามารถทางปฏิบัติมากกว่าความรู้ทางทฤษฎี และปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของอาชีพและตลาดแรงงาน เน้นการจัดอาชีวศึกษาครบวงจร ส่งเสริมการประกอบอาชีพส่วนตัว ประสานงานกับภาคเอกชนในการฝึกงานเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงในการทำงานอาชีพ

ส่วนจุดหมายของหลักสูตรโดยทั่วไปก็เพื่อให้การศึกษา และการฝึกอบรมที่จำเป็นแก่การประกอบอาชีพโดยตรง ได้ฝึกงานฝีมือที่ใช้เทคโนโลยี โดยปฏิบัติจนเกิดทักษะ คุณธรรมและสติปัญญาส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ เข้าใจในปัญหาเศรษฐกิจ สังคม การเมืองของประเทศและของโลกในปัจจุบัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2530 : 3-5)

การที่หลักสูตรจะสัมฤทธิ์ผลตามความมุ่งหมายได้นั้น จำเป็นต้องมีปัจจัยหลาย ๆ ด้านมาเสริม เช่น ขนาดห้องเรียน จำนวนนักเรียน วัสดุอุปกรณ์การสอน การจัดตารางสอน การจัดครูเข้าสอน ซึ่งครูเป็นตัวจักรสำคัญที่สุดในการนำหลักสูตรไปใช้ การสอนให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตร การเลือกวิธีสอนที่เหมาะสม เหล่านี้เป็นปัจจัยที่จะชี้ชะตาของหลักสูตรทั้งสิ้น (สุมิตร คุณานุกร, 2523 : 131-132)

ในสภาพความเป็นจริง พบว่าการจัดการเรียนการสอนในภาคปฏิบัติยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ครูผู้สอนวิชาชีพเป็นจำนวนมากยังเน้นการสอนภาคทฤษฎีมากกว่าภาคปฏิบัติ เพราะง่ายต่อการเตรียมการสอน และการสอนภาคทฤษฎีก็ยิ่งขาดความคิดริเริ่มที่จะใช้วิธีสอนแบบใหม่ ๆ หรือใช้ทักษะการสอนแบบต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีปัจจุบัน และเพื่อให้อสอดคล้องกับการที่กรมอาชีวศึกษาได้ทำการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร บวช. 2530 จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้สอนวิชาชีพจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในด้านหลักสูตร เนื้อหาวิชา วิธีการสอน สื่อการสอน ตลอดจนการประเมินผล

จากการศึกษางานวิจัยของผัสนึกา คุปรัดน์และคณะ (2529 : 792-801) เรื่อง "สภาพปัจจุบันและปัญหาของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมอาชีวศึกษา" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงสร้างกระบวนการบริหารงาน และการปฏิบัติงานของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมอาชีวศึกษา กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย กลุ่มผู้บริหารได้แก่ รองอธิบดีกรมอาชีวศึกษา หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาอาชีวศึกษา ผู้อำนวยการศูนย์นิเทศก์และฝึกอบรมประจำภาค หัวหน้าศึกษานิเทศก์เขต หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมการศึกษา และกลุ่มศึกษานิเทศก์ ได้แก่ ศึกษานิเทศก์กรมสำนักงานกลาง ศึกษานิเทศก์กรมศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาอาชีวศึกษา ศึกษานิเทศก์ศูนย์นิเทศและฝึกอบรมอาชีวศึกษาประจำภาค และศึกษานิเทศก์เขต รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า มีปัญหาในการจัดการนิเทศ ได้แก่ ความไม่ชัดเจนของนโยบายกรมอาชีวศึกษา ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ขาดงบประมาณ ขาดระบบการประสานงานที่ดี ขาดการชี้แจงนโยบายและการมอบหมายงานที่ชัดเจน โดยมีข้อเสนอแนะที่ควรปฏิบัติ เช่น กำหนดนโยบายกระจายงานและมอบหมายงานให้ชัดเจน

สรรหาบุคลากรที่มีความเหมาะสม มีการพัฒนาบุคลากร จัดสรรงบประมาณให้เหมาะสมกับงาน จัดระบบการประสานงานที่ดี มีการวางแผนงานร่วมกันระหว่างหน่วยศึกษานิเทศก์กับสถานศึกษา ทบทวนนโยบายเกี่ยวกับศึกษานิเทศก์ กำหนดแนวทางการปฏิบัติงานทุกระดับให้ชัดเจน ส่งเสริมความรู้ อุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกปฏิบัติงานและจัดสัมมนาศึกษานิเทศก์ทุกกรมที่เกี่ยวข้องร่วมกัน

จากผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพและปัญหาของการจัดการเรียนการสอนในระดับอาชีวศึกษาของมาลี วิชาญกุล (2525 : บทคัดย่อ) เรื่อง "ความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรในวิทยาลัยสังกัดกรมอาชีวศึกษา" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติจริง ปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาบุคลากรในวิทยาลัยสังกัดกรมอาชีวศึกษา โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารและอาจารย์ในวิทยาลัยสังกัดกรมอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร 13 แห่ง รวมทั้งสิ้น 312 คน ผลการวิจัยพบว่า มีการปฏิบัติงานในการพัฒนาบุคลากรในระดับน้อยเกี่ยวกับการสัมมนาทางวิชาการ การจัดสัปดาห์ทางวิชาการ ปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ ขาดงบประมาณ ขาดวิทยากรที่เชี่ยวชาญ ความไม่เพียงพอของกำลังคน ความไม่พร้อมด้านอุปกรณ์ เครื่องมือต่างๆ หนังสือคู่มือด้านวิชาชีพ และโรงฝึกงาน

มังกร สระศรี (2529 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง "สภาพการเรียนการสอนตามหลักสูตรวิชาชีพ สาขาวิชาช่างเชื่อมและโลหะแผ่น ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ในวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษานภาคเหนือ" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการเรียนการสอนตามหลักสูตรวิชาชีพ สาขาวิชาช่างเชื่อมและโลหะแผ่น ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มประชากรซึ่งได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอนและนักศึกษาชั้นปีที่ 2 และ 3 รวมทั้งสิ้น 488 คน ผลการวิจัยพบว่า บางวิทยาลัยมีครูผู้สอนวิชาชีพไม่เพียงพอ ผู้สอนมีโอกาสดูแลเพิ่มเติมด้านความรู้ทักษะวิชาชีพที่ตนเองสอนอยู่น้อย ในด้านการเรียนการสอนยังใช้วิธีสอนแบบบรรยายมากเท่า ๆ กับการสอนแบบสาธิต ทั้งยังขาดมาตรฐานในการประเมินผลอีกด้วย

วสุมดี อิมแก้ว (2530 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง "การใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2530 ประเภทวิชาคหกรรม ในสถานศึกษาสังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษากกรมอาชีวศึกษา โดยส่งแบบสอบถาม จำนวน 638 ฉบับ ไปยังกลุ่มผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนใน

วิทยาลัยอาชีวศึกษา 33 แห่ง ผลการวิจัยพบว่า มีปัญหาเกี่ยวกับการขาดอาคารสถานที่ เอกสารตำราประกอบการค้นคว้า เอกสารหลักสูตร ห้องปฏิบัติการ ระบบการนิเทศและติดตามประเมินผล ยังไม่มีการวิเคราะห์จัดทำข้อสอบมาตรฐานและขาดเกณฑ์มาตรฐานในการประเมินผลงานภาคปฏิบัติ

สุณีย์ กุพันธ์ (2530 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง "สภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตร ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2530 ประเภทวิชาศิลปหัตถกรรม ในสถานศึกษาสังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2530 ประเภทวิชาศิลปหัตถกรรมในสถานศึกษา สังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา โดยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร ซึ่งเป็นผู้บริหาร ครูผู้สอน หัวหน้างานห้องสมุด หัวหน้างานแนะแนวอาชีพและจัดหางาน และหัวหน้างานวัดผลและประเมินผล รวมทั้งสิ้น 526 คน ผลการวิจัยพบว่า มีปัญหาเกี่ยวกับการนิเทศอบรมและให้ความรู้จากส่วนกลางมีน้อย การจัดทำใบงานยังไม่ครบทุกวิชา ความไม่เพียงพอของหนังสือหลักสูตร หนังสือส่งเสริมการเรียนรู้ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ในวิชาชีพที่สอดคล้องกับท้องถิ่น ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการปฏิบัติการสอนตามหลักสูตร ขาดงบประมาณเพื่อการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนและการจัดการนิเทศภายในสถานศึกษามีน้อย

สิทธิ์ สายหล้า (2530 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง "ปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2524 ประเภทวิชาคหกรรมของวิทยาลัยอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาในการปฏิบัติงานวิชาการตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2524 ประเภทวิชาคหกรรมของผู้บริหารและครู-อาจารย์ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารและครู-อาจารย์ จาก 5 วิทยาลัย รวมทั้งสิ้น 168 คน ผลการวิจัยพบว่า การจัดทำโครงการนิเทศภายในไม่ชัดเจน ไม่มีแผนงานหรือโครงการพัฒนางานวิชาการ ขาดการอบรมทางด้านกรณีศึกษาแก่ผู้บริหาร

ลลิตา สาริมาณ (2530 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง "การศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา

สังกัดกรมอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามกับผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 243 คน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารยังเข้าใจไม่ชัดเจนในเรื่องบุคลากรที่ทำหน้าที่จัดการนิเทศภายในสถานศึกษา เรื่องงานในหน้าที่ของผู้นิเทศที่ช่วยพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาโดยตรง ซึ่งผู้บริหารเข้าใจว่าเป็นงานการศึกษาวิจัยเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนมากกว่าการอบรมครูประจำการ หลักการวางโครงการนิเทศ เหตุผลของการนิเทศและการประเมินผลการนิเทศ การศึกษาที่ได้ผลดีและถูกต้อง เมื่อผู้บริหารยังมีความเข้าใจไม่ชัดเจนในเรื่องการนิเทศ การจัดการนิเทศภายในสถานศึกษาจึงมีน้อย

จะเห็นได้ว่าการจัดระบบการนิเทศและการติดตามผลการใช้หลักสูตรนั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่ง เมื่อมีการปรับปรุงหลักสูตรใหม่ เพื่อให้ครู-อาจารย์ที่ทำการสอนในสถานศึกษา ประเภทวิชาศิลปหัตถกรรมมีความรู้ความเข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้นในด้านหลักสูตร เนื้อหาวิชา วิธีการสอน สื่อการสอนและการประเมินผล

การนิเทศการสอนที่ครูผู้สอนวิชาชีพประเภทวิชาศิลปหัตถกรรมควรได้รับ

1. ด้านหลักสูตร หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2530 ได้เปลี่ยนแปลงจุดมุ่งหมาย หลักการและโครงสร้างแตกต่างไปจากหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2524 และในการเปลี่ยนแปลงนี้ หลักสูตรวิชาชีพประเภทวิชาศิลปหัตถกรรมก็มีการเปลี่ยนแปลงไปด้วย ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนครูจะต้องศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรด้านจุดมุ่งหมาย หลักการ และโครงสร้างเสียก่อนจะได้เตรียมการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ซึ่งครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการนำหลักสูตรไปใช้ให้ประสบผลสำเร็จ หรือบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ สุจริต เพียรชอบ (2526 : 25-26) กล่าวถึงความสำคัญของครูผู้สอนในการนำหลักสูตรไปใช้ให้สัมฤทธิ์ผลว่า "ในการนำหลักสูตรไปใช้ ครูผู้สอนเป็นผู้ที่ทำให้หลักสูตรบังเกิดผล แม้หลักสูตรจะดีเลิศลอยปานใด หากครูผู้สอนไม่เข้าใจจุดมุ่งหมาย แนวความคิดและเนื้อหาในหลักสูตรอย่างถ่องแท้แล้ว หลักสูตรจะไม่มีวันบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างแน่นอน" นอกจากนี้กรมสามัญศึกษา (2524 : 34-40) ยังได้กล่าวถึงบทบาทของครูในด้านการใช้หลักสูตรว่า "ครูควรเข้าใจหลักสูตรและเนื้อหาวิชาโดยแจ่มแจ้ง ครูหลักสูตรใหม่ควรมีลักษณะที่สำคัญคือ เป็นผู้เข้า

ถึงหลักสูตรนั้นคือ ครูต้องเข้าใจจุดมุ่งหมาย หลักการ และโครงสร้างของหลักสูตรเพื่อประโยชน์
 ในด้านการเรียนการสอน" สิ่งที่จะช่วยได้ก็คือ การส่งเสริมให้ครูศึกษาหลักสูตร ประมวลการสอน
 ส่งเสริมให้ครูทำแผนการสอน บันทึกการสอน และส่งเสริมให้ครูปรับปรุงหลักสูตร (สายหยุด
 จำปาทอง, 2529 : 47)

อบรม ลินทิบาล และ สมศักดิ์ ศรีมานชัย (2521 : 4) ได้กล่าวถึงความสำคัญ
 และความจำเป็นในการนิเทศทางวิชาการด้านหลักสูตรแก่ครูผู้สอนว่า "งานนิเทศทางด้านหลักสูตร
 จะช่วยให้ครูดำเนินการสอนตามหลักสูตรและได้ผลตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ อาจหาได้หลายวิธี
 เช่น ช่วยแนะนำเกี่ยวกับการวิเคราะห์หลักสูตร ช่วยให้ครูทำความเข้าใจเกี่ยวกับจุดหมายของ
 หลักสูตร ขอบข่าย เนื้อหา การวางแผนการสอน เสนอแนะกิจกรรมที่จะช่วยให้หลักสูตรบรรลุ
 วัตถุประสงค์และช่วยตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตร"

ฉะนั้นอาจกล่าวได้ว่า ในการนิเทศทางวิชาการด้านหลักสูตร ผู้นิเทศควรมุ่งให้ความ
 ช่วยเหลือในการอธิบาย แนะนำให้ครูเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรในด้านจุดมุ่งหมาย หลักการ
 โครงสร้าง ตลอดจนเนื้อหาของหลักสูตร ช่วยเหลือครูในการจัดหาเอกสารการใช้หลักสูตรเพื่อนำ
 ไปปฏิบัติการได้อย่างเหมาะสม เพราะหลักสูตรเป็นแนวทางพื้นฐานในการกำหนดจุดมุ่งหมายและ
 การจัดกิจกรรมประกอบการเรียนการสอน ตลอดจนการใช้สื่อการสอนให้เกิดประสิทธิภาพโดยตรง
 แก่ผู้เรียน (นิพนธ์ รอดภัย, 2524 : 243)

2. ด้านเนื้อหาวิชา การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรย่อมมีผลให้เนื้อหาวิชาเปลี่ยนแปลง
 ไปตามหลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ทำให้ครูเกิดปัญหาในการเรียนการสอน เพราะ
 เนื้อหาวิชาเป็นข้อเท็จจริงของความรู้ กิจกรรมและประสบการณ์ซึ่งจะช่วยนักเรียนในการพัฒนา
 สมรรถนะของเขา ตลอดจนการปรับปรุงพฤติกรรมของเขาให้เป็นไปตามพฤติกรรมที่พึงประสงค์
 (ชาญชัย อาจันสมอาจารย์, 2529 : 75)

เนื้อหาวิชาเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้หลักสูตรบรรลุตามจุดประสงค์ที่วางไว้ ถ้าครูสามารถ
 นำมาใช้ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับสภาพผู้เรียน สภาพเหตุการณ์ ดังนั้นการนิเทศทางวิชาการ
 ด้านเนื้อหา จึงมีความจำเป็นที่จะช่วยพัฒนาครูให้มีความรู้ในด้านนี้ เพราะจะช่วยให้ครูเข้าใจ
 ขอบเขตเนื้อหาวิชาซึ่งจะช่วยให้ครูสามารถปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. ด้านวิธีสอน จากการประชุมศึกษานิเทศก์เขต กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2524 : 5) พบว่าครูในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา มีปัญหาด้านวิธีสอน เนื่องจากครูไม่สร้างบรรยากาศที่เหมาะสม ขาดจิตวิทยาในการสอน ไม่สนับสนุนให้เด็กใช้ความคิดของตนเอง ขาดการส่งเสริมให้เด็กค้นคว้าหาเหตุผล ครูเป็นศูนย์กลางของการเรียนและใช้วิธีสอนแบบบรรยายเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งในการสอนนั้นมีกฎเกณฑ์บางข้อซึ่ง เป็นการแนะนำให้แก่ครูประการแรกคือ ความเข้าใจนักเรียน ประการที่สองคือ ครูต้องรู้ว่าตนจะสอนอะไร นักเรียนต้องรู้ว่าตนจะเรียนอะไร หรือทำอะไรให้ได้ ประการที่สามคือ ครูจะต้องรู้วิธีที่ดีที่สุดที่จะสอน บทเรียนใด บทเรียนหนึ่ง ประการสุดท้าย ครูจะต้องมีความรู้อย่างดีเกี่ยวกับอุปกรณ์การสอนและเครื่องมือต่าง ๆ ที่เป็นเครื่องช่วยเหลือการสอนได้เป็นอย่างดี (พริคลันด์ แปลโดย ศรีนวล ภิกรมลวนิช, 2528 : 222-223)

การนิเทศการสอนจะช่วยครูได้ดังที่ ชาญชัย อาจินสมาจาร (2529 : 9) กล่าวไว้ว่า "การนิเทศมีความจำเป็นต่อความเจริญของงานของครูในด้านวิธีสอน เพราะแม้ครูจะได้รับการฝึกฝนมาเป็นอย่างดีแล้วก็ตาม ครูจะต้องปรับปรุง ฝึกฝน และทดลองวิธีการสอนใหม่ ๆ อยู่เสมอ ในขณะทำงานในสถานการณืจริง เพื่อทำให้การสอนได้ผลดียิ่งขึ้น"

ในการนิเทศด้านการสอนนั้น ผู้ให้การนิเทศควรจัดให้มีการแนะนำวิธีสอนแบบต่าง ๆ เพื่อให้ครูสามารถนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาและสภาพห้องเรียน เทคนิคการนำเข้าสู่บทเรียนที่น่าสนใจ เทคนิคการสอนที่ทำให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง การนำจิตวิทยาในการเรียนรู้มาใช้ในการเรียนการสอน เพื่อสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพ

4. ด้านสื่อการสอน สื่อการสอนหมายถึง วัสดุอุปกรณ์และวิธีการ เป็นสื่อกลางให้ผู้สอนสามารถส่งหรือถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ไปยังผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2521 : 90) ซึ่งในการใช้สื่อการสอนนั้นจะ เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนเมื่อครูสามารถนำสื่อการสอนมาใช้ในการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมกับเนื้อหา สัจจริต เพียรชอบ

และ สายใจ อินทร์พรชัย (2523 : 224) ได้กล่าวว่า "การใช้สื่อการสอนจะบรรลุผลตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับ การเลือก และวิธีการสอนของครูในแต่ละครั้ง เป็นสำคัญ. . . และครูสามารถนำสื่อการสอนมาใช้ในการสอนได้ทุกชั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นการนำเข้าสู่บทเรียน การอธิบายบทเรียน การสรุปบทเรียนและการวัดผล"

การนิเทศด้านสื่อการสอน เป็นการพัฒนาด้านการสร้าง และการใช้อุปกรณ์ หรือสื่อการสอนในด้านต่าง ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสอน ดึงดูดความสนใจของผู้เรียน ช่วยประหยัดเวลาในการสอนและสามารถคลุมนเนื้อหาวิชาได้มากขึ้น การพัฒนาจะเน้นหนักไปในด้านการสร้างและการใช้สื่อการสอนโดยที่อาจารย์ทุกคนจะต้องได้รับการฝึกอบรมหรือประชุมปฏิบัติการที่จัดขึ้นเพื่อให้ความรู้ด้านการศึกษาที่จำเป็นและฝึกการใช้อุปกรณ์ที่เหมาะสมกับลักษณะวิชา (สมคิด แก้วสนธิ, 2520 : 20) เพื่อที่จะให้การใช้สื่อการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงเป็นหน้าที่ของผู้ให้การนิเทศที่จะต้องให้การนิเทศด้านการใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา วิธีสอน สภาพการเรียนการสอน ชั้นตอนการสอน รวมทั้งแนะนำแหล่งบริการ

5. ด้านการประเมินผล การประเมินผลการศึกษาของนักศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับครูในการที่จะได้ทราบถึงผลสัมฤทธิ์ของการเรียน และได้ทราบถึงข้อบกพร่อง เพื่อปรับปรุงแก้ไขการเรียนการสอน การใช้อุปกรณ์การสอน

การวัดผลการศึกษาเป็นกระบวนการที่มุ่งกำหนดคุณภาพของบุคคล อดิชา ไร่เครือ มีอ วัดผล ผลที่ได้จากการวัดสามารถนำไปประเมินเพื่อตัดสิน ครูจึงต้องมีความเข้าใจในหลักการวัด และประเมินผลได้อย่างชัดเจนเพื่อจะได้นำการวัดผลและประเมินผลไปใช้อย่างถูกต้อง

ศึกษานิเทศก์กรมอาชีวศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2524 : 24) ได้กล่าวถึงการวัดผลการศึกษาว่า "การวัดผลการศึกษามีเทคนิคอยู่มาก นับแต่การสร้างข้อสอบให้สัมพันธ์กับจุดประสงค์ในการสอน ให้มีความเที่ยงและความตรง ตลอดจนการให้ระดับคะแนน การวิเคราะห์ข้อสอบและผลการสอบเพื่อจะนำมาปรับปรุงการเรียนการสอน หรือใช้ในกิจกรรมเฉพาะอย่าง"

การจัดการนิเทศทางการประเมินผล ผู้นิเทศจะต้องชี้แจงให้ครูผู้สอนเข้าใจถึงระเบียบการประเมินผล วิธีการวัดผลหลาย ๆ รูปแบบ โดยผู้ใช้เครื่องมือวัดผลที่มีลักษณะตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ การสร้างตารางวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อเป็นการเกณฑ์ในการออกข้อสอบวัดพฤติกรรม วิธีการให้ระดับคะแนน ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดทำแบบทดสอบมาตรฐาน เพื่อให้ประโยชน์ในการประเมินผลการเรียนการสอนต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

จากการศึกษางานวิจัย ปรากฏว่ามีผู้วิจัยเกี่ยวข้องกับความต้องการการนิเทศการศึกษาในหลักสูตรต่าง ๆ ไว้ดังนี้

ตติยา ไสรัสสุชะโต (2523 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง "ความต้องการการนิเทศของครูภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครตามการรับรู้ของครู" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการการนิเทศของครูภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามกับครูภาษาไทยจำนวน 200 คน จาก 20 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ครูต้องการการนิเทศสูงสุดในด้านต่อไปนี้เป็นคือ จัดหาคู่มือแก่ครูผู้สอนทุกวิชาก่อนจะถึง เวลาเปิดเรียนชี้แจงให้เข้าใจถึงความหมายและความสำคัญของจุดประสงค์ทั่วไป จัดให้มีการประชุมปฏิบัติการครูที่สอนวิชาเดียวกัน เพื่อเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมในวิชานั้น ๆ ร่วมกันจัดหาคู่มือหนังสือวิชาภาษาไทยแก่ครูที่สอน จัดหาเอกสารและหนังสือเกี่ยวกับวิชาการและเทคนิคการสอนแก่ครู จัดหาหนังสือภาษาไทยให้แก่ครูที่สอน จัดหาเอกสารและหนังสือเกี่ยวกับวิธีการและเทคนิคการสอนแก่ครู จัดหาหนังสือภาษาไทยมาไว้ในห้องสมุด แนะนำเทคนิคในการสร้างข้อสอบแบบต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายและให้ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมด ส่งเสริมงบประมาณในการจัดกิจกรรมและจัดหาหนังสือทางวิชาภาษาไทยให้แก่ครู เพื่อใช้ค้นคว้าและเพิ่มพูนความรู้

ธิดา หอวัฒนกุล (2524 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง "การจัดการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนราษฎร์อาชีวศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการของครูใหญ่และครูโรงเรียนราษฎร์อาชีวศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพที่มีต่อการ

นิเทศการศึกษา โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในแต่ละประเภทคือ เกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรมและศิลปหัตถกรรม โดยใช้แบบสอบถามกับครูใหญ่ ครูวิชาชีพและครูวิชาสามัญ รวมทั้งสิ้น 600 คน จาก 260 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ครูใหญ่ ครูวิชาชีพและครูวิชาสามัญมีความต้องการการนิเทศการศึกษาจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนทั้งในด้านนิเทศการสอน ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดบริการและส่งเสริมการศึกษา ด้านการพัฒนาบุคลากร และด้านการวางแผนวิจัยและประเมินผล ในระดับมากทุกด้าน ส่วนครูวิชาชีพ อุตสาหกรรมมีความต้องการการนิเทศการศึกษาในระดับมากทุกด้าน ยกเว้นด้านการวางแผนวิจัยและประเมินผล

เขียน จงถทิพร (2525 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง "ความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ของครูวิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 5" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการในการนิเทศการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ของครูวิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 5 โดยใช้แบบสอบถามกับครูวิทยาศาสตร์ จำนวน 343 คน ผลการวิจัยพบว่า ครูวิทยาศาสตร์มีความต้องการให้มีการฝึกอบรมหรือนิเทศการสอนในเรื่องการสร้างข้อสอบวัดทักษะในด้านต่าง ๆ การใช้และซ่อมอุปกรณ์วิทยาศาสตร์ การจัดกิจกรรมชุมนุมวิทยาศาสตร์ วิธีสอนตามจุดมุ่งหมายการเรียนรู้รายวิชา การประเมินผลตามจุดมุ่งหมาย การเรียนรู้รายวิชา ความรู้เกี่ยวกับแหล่งวิชาในชุมชนและหลักสูตร การใช้หลักสูตรและเนื้อหาวิชา วิธีสอนและเทคนิคการสอน การวัดและประเมินผล

ชานาญ ม่วงศรีศักดิ์ (2526 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง "ความต้องการการนิเทศการสอนวิชาภาษาไทยตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ของครูภาษาไทยในเขตการศึกษา 8" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการนิเทศการศึกษา ความต้องการการนิเทศการสอนและจัดอันดับความต้องการการนิเทศการสอนวิชาภาษาไทยในด้านต่าง ๆ ของครูภาษาไทยในเขตการศึกษา 8 โดยส่งแบบสอบถามไปยังครูผู้สอนวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 218 คน จากโรงเรียนรัฐบาล 54 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ครูภาษาไทยได้รับการนิเทศอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน และมีความต้องการการนิเทศอยู่ในระดับมากทุกด้าน การนิเทศที่ครูต้องการเป็นอันดับแรกของด้านต่าง ๆ มีดังนี้ ด้านหลักสูตรต้องการให้จัดหาคู่มือทุกรายวิชาก่อนเปิดภาคเรียน ด้านเนื้อหาวิชาต้องการให้จัดทำเอกสารประกอบการสอน ให้ครูมีความรู้ในเนื้อหาวิชา

กว้างขวางยิ่งขึ้น ด้านวิธีสอนต้องการการสาธิตการสอนแบบต่าง ๆ ด้านสื่อการสอน ต้องการ
 ให้นำวิธีการผลิตสื่อการสอนอย่างง่าย ๆ ประหยัดและมีคุณภาพ ด้านการประเมินผลการเรียน
 ต้องการการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการวิเคราะห์ข้อสอบ เพื่อสร้างข้อสอบมาตรฐานของโรงเรียน
 ด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรต้องการให้จัดหาหนังสือ เอกสารเกี่ยวกับกิจกรรมประกอบการ
 สอนให้ครูได้ศึกษาค้นคว้า และบุคคลที่ครูต้องการให้เป็นผู้ให้การนิเทศในอันดับแรกคือ ศึกษานิเทศก์

สุนันทา ดุรงค์พันธ์ (2526 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของครูสอน
 วิชาภาษาอังกฤษในเขตการศึกษา 12 เกี่ยวกับความต้องการการนิเทศการสอน ตามหลักสูตร
 มัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูวิชา
 ภาษาอังกฤษในเขตการศึกษา 12 เกี่ยวกับความต้องการการนิเทศการสอนในด้านหลักสูตร เนื้อหาวิชา
 วิธีสอน กิจกรรมการเรียนการสอน อุปกรณ์การสอน และการวัดและประเมินผล โดยส่งแบบสอบถาม
 ไปยังครูภาษาอังกฤษในเขตการศึกษา 12 จำนวน 269 คน ผลการวิจัยพบว่า ครูสอนภาษา
 อังกฤษมีความต้องการการนิเทศการสอนมากในทุกด้าน และที่ต้องการมากเป็นอันดับ 1 คือ การ
 อบรม ประชุม สัมมนาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 การได้รับ
 คำแนะนำเกี่ยวกับแหล่งวิชาอื่น ๆ และการได้รับคำแนะนำหรือได้รับหนังสืออุเทศเพื่อช่วยในการ
 ค้นคว้า เนื้อหาวิชาเพิ่มเติม การเลือกใช้เทคนิควิธีสอนใหม่ ๆ เพื่อสร้างความสนใจของผู้เรียนให้
 สอดคล้องกับทักษะการฟังและการพูด การจัดกิจกรรมการสอนให้ความรู้ทั้ง 4 ทักษะสัมพันธ์กัน
 การได้รับคำแนะนำหรือจัดให้มีการอบรมเกี่ยวกับการผลิต และการใช้อุปกรณ์การสอนและการได้
 รับข้อทดสอบหรือได้รับคำแนะนำในการจัดทำข้อสอบมาตรฐาน

อัจฉราลักษณ์ บินทับทิม (2527 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง "ความต้องการ
 การนิเทศของครูสุขศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตการศึกษา 2"
 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการการนิเทศของครูสุขศึกษาในโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาใน
 เขตการศึกษา 2 โดยส่งแบบสอบถามไปยังครูสุขศึกษา จำนวน 96 คน ผลการวิจัยพบว่า ครู
 สุขศึกษามีความต้องการการนิเทศทางสุขศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนี้ ด้านการเรียนการสอน
 ในเรื่องการใช้หลักสูตรและเนื้อหาวิชา ด้านการจัดบริการสุขภาพในเรื่องการช่วยเหลือนักเรียน
 ที่มีปัญหาทางสุขภาพ ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนในเรื่องการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม

ให้เจ้าหน้าที่ช่วยดำเนินการสร้างสุขนิสัยที่ดี ด้านการปฏิบัติงานทั่วไป ในเรื่องวิธีดำเนินการสุภาพ
ในโรงเรียน

บุญลือ บาระมี (2528 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง "การศึกษาปัญหาเกี่ยวกับ
ลักษณะและความต้องการการนิเทศของครูที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขต
การศึกษา 8" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการการนิเทศของครูที่ปรึกษากิจกรรม
นักเรียน ระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตการศึกษา 8 โดยส่งแบบสอบถามไปยัง
ครูที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียน รวมทั้งสิ้น 349 คน ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการการนิเทศ
เกี่ยวกับคุณลักษณะ ของครูมีมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านการสละ เวลาและกำลังงานเพื่อช่วยกิจกรรม
นักเรียน ด้านความสนใจและความเข้าใจนักเรียน ด้านความรู้และทักษะในสาขาที่เป็นครูที่ปรึกษา
ด้านความสามารถในการจูงใจนักเรียนและด้านอารมณ์หนักแน่น ส่วนด้านความต้องการการนิเทศ
เกี่ยวกับงานในหน้าที่ครู มีความต้องการการนิเทศในทุกด้านได้แก่ ด้านการให้คำปรึกษา ด้านการ
สนับสนุนการจัดกิจกรรมนักเรียน ด้านการควบคุมดูแลการทำงานของนักเรียนให้เรียบร้อย ด้าน
ความรับผิดชอบในการจัดกิจกรรม ด้านการเฝ้าความสนใจของนักเรียน ด้านการประสานงานและ
ประเมินผล

สิริลักษณ์ บุญวงษ์ (2529 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง "การประเมินความ
ต้องการเกี่ยวกับการนิเทศการสอนของครู-อาจารย์ในสถานศึกษา สังกัดกองวิทยาลัยเทคนิค กรม
อาชีวศึกษา" มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความต้องการเกี่ยวกับการนิเทศการสอนของครู-อาจารย์
ในสถานศึกษาสังกัดกองวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา โดยใช้แบบสำรวจความรู้ความเข้าใจกับ
ครู-อาจารย์ในแผนกวิชาช่างก่อสร้าง ช่างไฟฟ้า ช่างอิเล็กทรอนิกส์ ช่างเชื่อมและโลหะแผ่น
ช่างยนต์ ช่างกลโรงงานและแผนกวิชาสามัญจากสถานศึกษา 71 แห่ง รวมทั้งสิ้น 776 คน
ผลการวิจัยพบว่า ครู-อาจารย์แผนกวิชาช่างก่อสร้างมีความต้องการการนิเทศในระดับปานกลาง
ด้านหลักสูตร แผนกวิชาช่างไฟฟ้ามีความต้องการการนิเทศในระดับปานกลาง ด้านเทคนิคและ
วิธีสอน แผนกวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์มีความต้องการการนิเทศในระดับมากด้านความพร้อมของ
นักเรียน แผนกวิชาช่างเชื่อมและโลหะแผ่นมีความต้องการการนิเทศในระดับมากด้านการวัดและ
ประเมินผลและด้านความพร้อมของนักเรียน แผนกวิชาช่างยนต์มีความต้องการการนิเทศในระดับ
มากด้านความพร้อมของนักเรียน แผนกวิชาช่างกลโรงงานมีความต้องการการนิเทศในระดับ

ปานกลางในด้านหลักสูตร และแผนวิชาสามัญมีความต้องการการนิเทศในระดับมากด้านอาคารสถานที่ เครื่องจักรและเครื่องมือ

ปราณี วันธงชัย (2529 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง "ความต้องการการนิเทศการสอนของครูสุขศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการการนิเทศการสอนของครูสุขศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล ระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามกับครูสุขศึกษา จำนวน 567 คน ผลการวิจัยพบว่าครูสุขศึกษามีความต้องการการนิเทศมากที่สุดทุกด้าน โดยมีความต้องการมากที่สุด ในด้านคุณสมบัติของศึกษานิเทศก์ฝ่ายสุขศึกษา ความต้องการทางด้านวิชาการ ด้านหลักสูตร ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการของครู ส่วนด้านการสังเกตการสอนของครู การจัดประชุมปรึกษาหารือหรืออภิปรายภายหลังการสังเกตการสอน ครูมีความต้องการในระดับมาก และด้านกิจกรรมการนิเทศชนิดต่าง ๆ ครูต้องการกิจกรรมแบบปรึกษาเป็นรายบุคคลในระดับมาก

อักษรา ประสิทธิ์ศิลป์ (2530 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง "การศึกษาความต้องการเกี่ยวกับการนิเทศการสอนของครูภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการเกี่ยวกับการนิเทศการสอนของครูภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามและแบบวัดความรู้ความเข้าใจกับครูภาษาอังกฤษ จำนวน 303 คน ผลการวิจัยพบว่า ครูภาษาอังกฤษในโรงเรียนขนาดกลางมีความต้องการเกี่ยวกับการนิเทศการสอนอยู่ในระดับมากในด้านวิธีสอนและ เทคนิคการสอน และด้านภาษาศาสตร์ โรงเรียนขนาดใหญ่มีความต้องการเกี่ยวกับการนิเทศการสอนอยู่ในระดับมากในด้านวิธีสอนและ เทคนิคการสอน จิตวิทยาทั่วไปและจิตวิทยาการเรียนรู้ภาษา ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีความต้องการเกี่ยวกับการนิเทศการสอนอยู่ในระดับมากในด้านหลักสูตร ภาษาศาสตร์ จิตวิทยาทั่วไปและจิตวิทยาการเรียนรู้ภาษา

ชันทอง แสนอุ่ม (2530 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง "ความต้องการการนิเทศทางวิชาการของครูภาษาไทยสังกัดกรมอาชีวศึกษา" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการการนิเทศทางวิชาการของครูภาษาไทยสังกัดกรมอาชีวศึกษาในด้านหลักสูตร จุดประสงค์ เนื้อหาและหนังสือเรียน วิธีสอน สื่อการสอน การวัดและประเมินผล กิจกรรมเสริมหลักสูตร และด้านความก้าวหน้าทางวิชาการของครูผู้สอนวิชาภาษาไทย โดยใช้แบบสอบถามกับครูภาษาไทยจำนวน

328 คน จากสถานศึกษา 140 แห่ง ผลการวิจัยพบว่า ครูภาษาไทยมีความต้องการการนิเทศทางด้านหลักสูตรมากในเรื่องการจัดหาเอกสารหลักสูตรและคู่มือครูก่อนเปิดภาคเรียน ด้านจุดประสงค์ระดับมากในเรื่องการแนะนำการจัดสภาพการเรียนการสอนตามแผนการสอนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้ ด้านเนื้อหาและหนังสือเรียนมากที่สุดในเรื่องการส่งเสริมให้ครูผู้สอนเข้าร่วมการประชุม อบรมหรือสัมมนา เพื่อหาความรู้เพิ่มเติม ด้านวิธีสอนระดับมากในเรื่องการเข้าร่วมสัมมนาและประชุมอบรมเกี่ยวกับเทคนิคการสอนและวิธีสอน ด้านสื่อการสอนระดับมากในเรื่องการแนะนำการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษาในการสอนภาษาไทย ด้านการวัดและประเมินผลระดับมากในเรื่องการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูภาษาไทยจัดทำแบบทดสอบมาตรฐานระดับโรงเรียนและระดับกลุ่มโรงเรียน ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตรระดับมากในเรื่องการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ด้านความก้าวหน้าทางวิชาการของครูผู้สอนวิชาภาษาไทยระดับมากที่สุดในเรื่องการจัดหาเอกสาร ตำรา ด้านการเรียนการสอนภาษาไทยให้ครูได้ศึกษาค้นคว้า

วิทยา ชั้นประเสริฐ (2530 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง "ความต้องการการนิเทศการสอนของครูศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาในบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการการนิเทศการสอนของครูศิลปศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาในบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกในด้านหลักสูตร เนื้อหาวิชา วิธีการสอน การใช้สื่อการสอนและการวัดผลและประเมินผล โดยส่งแบบสอบถามไปยังครูศิลปศึกษา จำนวน 124 คน ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความต้องการการนิเทศการสอนในระดับมากทุกด้าน ดังนี้ ด้านหลักสูตรในเรื่องการจัดทำแผนการสอนให้เหมาะสม และสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ด้านเนื้อหาวิชาในเรื่องการสนับสนุนให้ครูผู้สอนเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาเกี่ยวกับศิลปศึกษา ด้านวิธีสอนในเรื่องการแนะนำวิธีการสอนแบบต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหาและสภาพห้องเรียน ด้านอุปกรณ์และสื่อการสอนในเรื่องการสนับสนุนการเชิญวิทยากรหรือผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันต่าง ๆ มาให้ความรู้ทางศิลปะแก่นักเรียน และด้านการวัดผลและประเมินผลในเรื่องการแนะนำการสร้างแบบทดสอบให้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้

วิบูล จันทรไเย้ม (2531 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง "สภาพการจัดการเรียนการสอนของครูศิลปศึกษา ระดับมัธยมศึกษา" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและความคิดเห็นของครูศิลปศึกษาเกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้แบบสอบถามกับครูศิลปศึกษาในจังหวัดลพบุรี สระบุรี และสิงห์บุรี จำนวนทั้งสิ้น 72 คน ผลการวิจัยพบว่าครูศิลปศึกษาส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะเข้ารับการอบรม สัมมนาทางด้านศิลปะ

นิพนธ์ ทวีภาณุจันท์ (2532 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง "การศึกษาสภาพการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ หลักสูตรวิทยาลัยครู ปีพุทธศักราช 2530" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ตามความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนในด้านเนื้อหาวิชา วิธีสอน อุปกรณ์การสอนและแหล่งศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม โดยใช้แบบสอบถามกับอาจารย์ภาควิชาศิลปะที่ทำการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ในวิทยาลัยครู 36 แห่ง จำนวน 62 คน ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์มีความต้องการให้ภาควิชาศิลปะ จัดอบรม สัมมนา เชิญวิทยากรและผู้ทรงคุณวุฒิมาบรรยาย เพื่อเสริมความรู้เนื่องจากแหล่งค้นคว้ายังมีน้อย

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการในการนิเทศการสอนดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ถึงแม้ว่าจะ เป็นงานวิจัยจากหลายหลักสูตรและหลายระดับการศึกษา แต่ผลการวิจัยได้พบ ว่ามีความสอดคล้องกัน ซึ่งสรุปได้ว่าครูผู้สอนในหลายสาขาวิชาเห็นความสำคัญของการนิเทศ การสอน และมีความต้องการที่จะได้รับการนิเทศการสอนเป็นอย่างมากในทุกด้านไม่ว่าจะเป็น ด้านหลักสูตร เนื้อหาวิชา สื่อการสอน และการประเมินผล จากผู้ที่ทำหน้าที่ในการให้การนิเทศ รวมทั้งการเข้าร่วมกิจกรรมทางการนิเทศที่จัดขึ้น

งานวิจัยในต่างประเทศ

เบิร์ก (BURKE, 1970 : 1993-A) ศึกษาวิจัยเรื่อง "PERCEPTION OF EXISTING AND RECOMMENDED SUPERVISORY PRACTICES OF THE HIGH SCHOOL GENERAL SUPERVISOR IN THE BOSTON PUBLIC SCHOOLS" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ตามความเป็นจริงและตามความคาดหวังของโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลในบอสตัน โดยส่งแบบสอบถามไปยังครูมัธยมและศึกษานิเทศก์ รวมทั้งสิ้น 313 คน ผลการ

วิจัยพบว่า ศึกษานิเทศก์และครูผู้รับการนิเทศมีความเห็นสอดคล้องกันในเรื่องการนิเทศการศึกษาว่า ศึกษานิเทศก์ควรเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตย เห็นความสำคัญของการจัดครูเข้าสอนตามความรู้ ความชำนาญของแต่ละบุคคล ให้ความช่วยเหลือส่งเสริมให้ครูเกิดความคิดริเริ่ม แนะนำให้จัดประชุมกลุ่ม เสนอแนะการสอนแบบหน่วย ช่วยเหลือครูในการวางแผนการสอนประจำวัน ช่วยเหลือครูในการแก้ปัญหา สนับสนุนให้ใช้เทคนิคหลาย ๆ อย่างในการแก้ปัญหา จัดประชุมครูเพื่อศึกษาปัญหาในการเรียนการสอน ช่วยเหลือครูสร้างความเข้าใจนักเรียนในความแตกต่างของวุฒิภาวะ การวางแผนงานและประสบการณ์สำหรับนักเรียน รวมทั้งการประเมินผลในชั้นเรียน

คาร์แมน (CARMAN, 1970 : 4406-A) ศึกษาวิจัยเรื่อง "ROLES AND RESPONSIBILITIES IN GENERAL SUPERVISION OF INSTRUCTION : A SYNTHESIS OF RESEARCH FINDINGS, 1955-1969" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับบทบาทและความรับผิดชอบในการนิเทศการสอน จากผลการวิจัยที่ค้นพบในระหว่างปี ค.ศ.1955-1969 จำนวน 99 ฉบับ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่จะนำไปสู่จุดมุ่งหมายของการนิเทศการสอน ประกอบด้วย การเตรียมการของผู้บริหาร การจัดสิ่งแวดล้อม การพัฒนาหลักสูตร การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์และแหล่งความรู้ บุคลากรในโรงเรียนเห็นว่าศึกษานิเทศก์ควรพิจารณาปัญหาของครูอย่างแท้จริง รับผิดชอบในด้านกาให้บริการการสอน สนับสนุนด้านมนุษยสัมพันธ์ การให้คำปรึกษา แสดงความช่วยเหลือครูแก้ปัญหาที่สำคัญ ๆ ในการเรียนการสอน กระตุ้นให้ครูพัฒนาการเรียนการสอนและส่งเสริมให้ครูตัดสินใจได้ด้วยตนเอง

แจควิลสัน (JACQUELYN, 1973 : 3165-3166-A) ศึกษาวิจัยเรื่อง "A STUDY OF GEORGIA TEACHERS' PERCEPTIONS OF SUPERVISORY ACTIVITIES" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการและการเลือกกิจกรรมการนิเทศ ตามการรับรู้ของครู โดยส่งแบบสอบถามไปยังครูที่ทำการสอนในโรงเรียนรัฐบาลในรัฐจอร์เจีย ระหว่างปี 1970-1971 จำนวน 309 คน ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความต้องการได้รับกิจกรรมการนิเทศเป็นกลุ่มย่อยมากกว่ากิจกรรมที่ได้ปฏิบัติอยู่ ครูต้องการให้มีการนิเทศที่มุ่งส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์ ขนาดของโรงเรียน สถานภาพของครูมีผลกระทบต่อความต้องการการนิเทศของครู ครูผู้หญิงมีความต้องการการนิเทศมากกว่าครูผู้ชาย ครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงมีความต้องการการนิเทศมากกว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่า ครูต้องการการนิเทศแบบให้ความช่วยเหลือมากกว่าการนิเทศแบบควบคุม กล่าวคือ ศึกษานิเทศก์

ควรเป็นผู้แนะนำด้านหลักสูตร การสอน การให้คำปรึกษา กิจกรรมที่มีผลกระทบต่อการใช้
ของครูคือ การส่งเสริมด้านมนุษยสัมพันธ์ ครูระดับประถมศึกษาที่มีความต้องการการนิเทศมากกว่า
ครูระดับมัธยม ครูที่มีประสบการณ์การสอน 20 ปีหรือมากกว่า มีความต้องการการนิเทศมากกว่า
ครูที่มีประสบการณ์การสอนน้อยกว่า

วิลสัน (WILSON, 1977 : 1858-A) ศึกษาวิจัยเรื่อง "A STUDY OF THE
PERCEPTIONS OF SUPERVISORS BY SELECTED ELEMENTARY TEACHERS" มีวัตถุประสงค์
เพื่อศึกษาระดับความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกลักษณะในการนิเทศและความคาดหวัง ศึกษาความ
ต้องการจำเป็นในการนิเทศตามการรับรู้ของครูระดับประถมศึกษา โดยใช้แบบสอบถามและการ
สังเกตกับนักการศึกษาและศึกษานิเทศก์ จำนวน 207 คน ผลการวิจัยพบว่า บุคลิกลักษณะของครู
ไม่มีผลกระทบต่อกระบวนการนิเทศแต่อย่างใด และครูประถมศึกษาส่วนใหญ่ต้องการให้มีการนิเทศ
ภายในโรงเรียนจากศึกษานิเทศก์

โซลตัน (SOLDAN, 1980 : 2080-A) ศึกษาวิจัยเรื่อง "INSTRUCTIONAL
PLANNING, EVALUATION, AND MANAGEMENT COMPETENCIES OF BEGINNING
SECONDARY VOCATIONAL TEACHERS" มีวัตถุประสงค์เพื่อเตรียมข้อความรู้ในการพิจารณาครู
อาชีวศึกษาเข้าใหม่ โดยใช้แบบสอบถามกับครูอาชีวศึกษาในแคนซัส จำนวน 115 คน ผลการวิจัย
พบว่า มีข้อเสนอแนะที่ควรแก้ไขคือ นักการศึกษา ครูและกลุ่มศึกษานิเทศก์ควรร่วมมือกันช่วยเหลือ
ครูอาชีวศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความช่วยเหลือ รับผิดชอบในการพัฒนาครู การสอนโดย
ให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางจะทำให้ประสบการณ์หลายอย่างแก่นักศึกษาครู และเป็นการเตรียมความ
รับผิดชอบแก่นักศึกษาครู ในบทบาทการเป็นครู ศึกษานิเทศก์ ครู ผู้แทนการศึกษาท้องถิ่น และครู
อาชีวศึกษา ควรร่วมมือในการวางแผนและพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพ ให้ความสะดวกเป็นพิเศษแก่ครู
อาชีวศึกษาบรรจุใหม่

มาโตส (MATOS, 1980 : 3073-A) ศึกษาวิจัยเรื่อง "AN ASSESSMENT OF
INSERVICE TRAINING NEED OF VOCATIONAL TEACHERS IN THE PUBLIC SCHOOLS
OF PUERTO RICO AS PERCEIVED BY TEACHER AND ADMINISTRATORS" มีวัตถุประสงค์
เพื่อประเมินความต้องการการฝึกอบรมตามลำดับก่อนหลังของครูอาชีวศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล
ตามการรับรู้ของครูอาชีวศึกษาและผู้บริหารโรงเรียนในเปอร์โตริโก โดยใช้แบบสอบถามกับครู

อาชีพศึกษาและผู้บริหารรวมทั้งสิ้น 263 คน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารเห็นว่าครูมีความต้องการการฝึกอบรมอย่างมาก เพื่อให้มีความสามารถและเข้าใจการประเมินผลการปฏิบัติงานของนักเรียน ตามการรับรู้ของครูและผู้บริหาร ครูมีความต้องการการฝึกอบรมมากกว่าผู้บริหาร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การจัดระบบประโยชน์ และการสนับสนุนกรรมการที่ปรึกษาในการสำรวจการปฏิบัติเกี่ยวกับงานที่ทำ ทั้งครูและผู้บริหารมีความเห็นสอดคล้องกันในเรื่องการฝึกอบรมแนะแนว และมีความเห็นตรงกันใน เรื่องลำดับก่อนหลังของความต้องการฝึกอบรม

ดาร์สท์ (DARST, 1982: 2974-A) ศึกษาวิจัยเรื่อง "AN ANALYSIS OF CURRENT SUPERVISORY/EVALUATION PRACTICES IN OREGON SECONDARY SCHOOL" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา และการประเมินผลเพื่อปรับปรุง การสอนให้ดีขึ้น โดยใช้แบบสอบถามกับครูศิลปศึกษา ครูอุตสาหกรรมศิลป์และครูวิทยาศาสตร์ จำนวน 1,000 คน ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนมีผลต่อการติดตามการนิเทศ การศึกษาภายในโรงเรียน การนิเทศการศึกษาโดยทั่วไปหาเพื่อการยอมรับนโยบายมากกว่าการ ปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น

เบยีน (BEYENE, 1983 : 2168-A) ศึกษาวิจัยเรื่อง "THE KIND OF SCHOOL SUPERVISION NEEDS IN DEVELOPING COUNTRIES CASE STUDY : ETHIOPIA" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเทคนิคการนิเทศการศึกษาที่ใช้อย่างแพร่หลาย และ เปรียบเทียบแนวความคิดในการนิเทศการศึกษา ศึกษาประวัติความเป็นมาของการศึกษานเอธิโอเปีย พิจารณาความ เปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาจากชนบทธรรมเนียม ประเมินการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา ทศนคติ ของครู ศึกษานิเทศก์และนักการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาที่สามารถนำไปใช้และ แนะนำเทคนิคที่มีส่วนทำให้ประสบความสำเร็จ โดยศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและใช้แบบ สอบถามกับศึกษานิเทศก์ 26 คน ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความต้องการได้รับการสนับสนุนการ นิเทศการศึกษามากกว่าการใช้อำนาจบังคับบัญชา มีความต้องการการนิเทศการศึกษาเป็นอย่างมาก ส่วนวิธีการนิเทศที่ใช้อยู่คือ การฝึกอบรมแนะนำ การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การสาธิตการสอน โดยศึกษานิเทศก์ การอภิปรายร่วมกัน การเยี่ยมชั้นเรียนและสังเกตการสอน

จากผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษาในต่างประเทศ สรุปได้ว่าศึกษานิเทศก์ นักการศึกษาและครู มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในเรื่องการนิเทศการศึกษา เห็นความสำคัญของการจัดการนิเทศการสอนและต้องการได้รับการแนะนำ ส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดความคิดริเริ่มเพื่อพัฒนาปรับปรุงการสอน รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนการสอน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ จะเห็นได้ว่าการนิเทศการศึกษามีบทบาทสำคัญในการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาระดับประถมศึกษามัธยมศึกษาและหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ล้วนแต่มีความต้องการได้รับการนิเทศการศึกษาทั้งสิ้น